

LæseRaketten er en bog fuld af gode historier om uddannelse. Hvert forår sætter millioner af børn verden over fokus på alle de børn som stadig ikke går i skole, selv om de har ret til det. Vi kalder det Hele Verden i Skole kampagnen. *LæseRaketten* støtter Hele Verden i Skole. Når du læser de gode historier, er du selv med til at sende flere børn i skole.

LæseRaketten 2006

Er udgivet af U-landsorganisationen Ibis som led i den årlige, globale kampagne for alle børns ret til uddannelse.

En særlig tak til forfatterne og illustratorerne som har stillet deres materiale gratis til rådighed.

Forfatterne: Charlotte Blay, Carina Evytt, Iselin C. Hermann, Louis Jensen, Lene Kaaberbøl, Jens Kovsted, Merlin P. Mann og Daniel Zimakoff.

Illustratorerne: Lilian Brøgger, Cato Thau Jensen, Dorthe Karrebæk, Peter Madsen, Claus Rye Schierbeck, Pia Thaulov og Jan Kjær.

Tak til: Kirsten Jakobsen og Mette Rose Nielsen.

LæseRaketten 2006 er udgivet med generøs støtte fra: Sesam/Aschehoug, Nørhaven A/S, BG Banks Litteraturpulje, Danida og Amtscentrene for undervisningsmidler.

Redaktion: Annelie Abildgaard/Ibis, Elisabeth Kiertzner Nielsen/Aschehoug

Forsideillustration: Claus Rye Schierbeck

Bagsidefotos: Thorkil Green Nielsen, Arne Simonsen, Klaus Holsting og Mikkel Østergaard

Layout: Erling Lynder/Aschehoug

Tryk: Nørhaven A/S

1. oplag

Copyright: forfatterne, illustratorerne og Ibis, 2006

Distribution: Ibis, Nørrebrogade 68b, 2200 København N

Tlf: 35358788

www.ibis.dk

ISBN: 87-87804-26-3

Kopiering til undervisningsbrug er tilladt med kildehenvisning.

Indhold

HØJTLÆSNING

- Side 5 ***Mina og Jared – en slags forord***
Af Lene Kaaberbøl
- Side 10 ***Ibis hjælper børn til en god uddannelse***
- Side 12 ***Dovendyret***
Af Daniel Zimakoff
- Side 23 ***Høvdingecyklen***
Af Charlotte Blay
- Side 32 ***Derfor LæseRaketten***
- Side 33 ***Mohammed og Zina***
Af Hanne Selnæs

TRIN 1

- Side 36 ***Hvor er min lærer?***
- Side 38 ***MAT, Martin og istiden***
Af Jens Kovsted
- Side 50 ***Genvej til skolen***
- Side 52 ***En læsebog fra Ghana***
- Side 59 ***En balje køkkengrej for to års arbejde***
Af Hanne Selnæs

Side 62 ***Josefa kom i skole***

TRIN 2

Side 64 ***Elefantfælden***
Af Iselin C. Hermann

Side 76 ***Sarina***
Af Merlin P. Mann

Side 88 ***Latifa hos tanten***
Af Hanne Selnæs

Side 90 ***En sikker vinder***

TRIN 3

Side 91 ***Sagnet om Akade***
Af Carina Evytt

Side 99 ***Ræven***
Af Louis Jensen

Side 106 ***Hele verden i skole – går det fremad?***

Side 108 ***Undgå slangebids – bliv bogholder***
Af Hanne Selnæs

Side 111 ***Forfatterne og illustratorerne***

Mina og Jared – en slags forord

Af Lene Kaaberbøl

“Banan,” sagde Jared så klart og tydeligt han kunne. Allan, husets køkkencomputer, var en gammel AL1 og nogle gange lidt tunghør. Det varede da også lidt før det gule frugtsymbol dukkede op på displayet. Jared trykkede sin tommeltot mod accept-feltet – også frygtelig gammeldags, alle andre han kendte, havde computere med iris-scan – og Allan godtog modvilligt at fingeraftryket var registreret i hans indre som tilhørende et familiemedlem som var godkendt til denne type transaktion. Der lød nogle skrumpende, gurglende lyde, og en dyse sprøjtede banangul energidrik ned i papbægeret inde bag foodproducerens plexiglasblanke serveringslem.

“118 kalorier,” sagde Allan. “Der er nu 1331 enheder tilbage af dagens ration. Velkommen hjem, Jared.”

“Tak,” sagde Jared. Det kunne godt betale sig at være høflig. Allan havde et gammelt emmagad program indlagret, og det betød at serveringslemmen ikke ville åbne sig for husets mindreårige, hvis man undlod de pæne manerer. Jareds mor sagde altid at hvis man havde gode manerer, kunne man komme alle vegne. Jareds mor havde ikke fatet en meter, syntes Jared. Man kom ikke ind på CoolDate eller RightSite fordi man sagde “Mange tak!” og “Hvis De vil være så venlig.” Han tog sig uvilkårligt til næsen. Det var simpelthen så uretfærdigt. Man kunne træne og træne, man kunne leve af proteinpulver og salatblade til der ikke var ét gram overflødigt fedt på ens 13-årige krop ... og det nyttede alt sammen ikke noget når man var født med en gynter der ville gøre et næsehorn misundelig. Kunne hans gammeldags far og mor ikke snart fatte dét?

I Jareds fremtidsverden er det ikke nødvendigt at lære at læse. Alle computere kan selvfølgelig tale, og de genkender også let hans stemme. Tastaturer med bogstaver på er endnu mere gammeldags end fingeraftryksscanninger, og at gå til læsning er nogenlunde lige så eksotisk som at dyrke lurblæsning eller flinteøksehugning. Det betyder nu ikke at Jared ikke går i skole. Faktisk er det vanvittigt vigtigt at være så dygtig at man kan komme på den *rigtige* skole, og ikke på en af ”taberskolerne” hvor de bare slet ikke har det der skal til: den nyeste, vildeste indlæringsteknologi, de sejeste mediemaskiner, og selvfølgelig træningslaboratorier og sportsstipendier, så skolernes baskethold, fodboldhold og atletikhold kan vinde den ene pokal efter den anden. Det er jo vigtigt at skolens logo ses i medierne, hvis den stadig skal være en af topskolerne.

Så Jared har travlt. Han kæmper virkelig, og han synes ikke altid hans forældre forstår hvor vigtigt det er. At man *skal* have den rigtige armbåndscomputer, at det altså er helt nødvendigt med en næseoperation hvis han nogensinde skal gøre sig håb om en date med en af de rigtige piger, at det bare ikke er godt nok at være tretten år og almindelig og en lille smule ved siden af. Indimellem er det fedt at stikke af fra det hele og forvandle sig til helten Jagobart og slagte nogle Gråkryb i det online-rollespil han elsker, og han synes tit det er nemmere at snakke med folk på chatten end i virkeligheden, men på alle de bedste sites kræves nu fotogodkendelse, og han *ved* bare at med *dén* næse kommer han aldrig ind.

Jared hører næsten aldrig om det land hvor Mina bor. Det er ikke noget vigtigt land. Der kommer ikke nogen sports-

stjerner, rockmusikere eller filmskuespillere fra Minas hjemland, og kun ganske få læger, lærere og videnskabsfolk. Faktisk er der i det hele taget alt for få voksne. Mina ved at hun er heldig fordi hendes mor stadig lever. Hun kender ikke mange børn der stadig har både en mor og en far. Sygdom og borgerkrig har taget livet af så mange mennesker at det virker helt håbløst nu.

Mina pressede ryggen ind mod bræddevæggen. Havde de set hende? Hun prøvede på ikke at trække vejret i store højlydte gisp, for så ville de kunne høre hende. Hun kunne mærke tårerne svie i øjenkrogen. Hun var så tæt på! Men hvis de fik fat på hende ... Hun ville aldrig glemme hvordan Artina havde set ud bagefter, blod over det hele og tomme øjne, som om hun ikke mere havde nogen sjæl. Hun gik helt ned på hug og stak forsigtigt hovedet en anelse frem. Der var de. Der var vel omkring tyve. Leoparderne, kaldte de sig, og de maledes sig med pletter over hele kroppen for at ligne vilde dyr. Nogle af dem havde været soldater i oprørshæren og havde slået mennesker ihjel i krigen. Andre var bare hjemløse, der ikke mere håbede på andet end at stjæle det næste måltid mad eller voldtage den næste pige. Ingen af dem var over femten år. Alle var bange for dem, og så længe de betalte politisoldaterne for at vende ryggen til, var der ingen der kunne gøre dem noget.

Mina trak hovedet til sig i en fart. Hun måtte vende om. Heller ikke i dag kom hun i skole. Det var tredje dag i træk. Tårerne trak varme spor ned over hendes kinder, og hun kunne næsten ikke holde lyden tilbage. Det var så uretfærdigt! Hun var dygtig, hun kunne allerede læse og skrive og regne selv om hun kun var elleve og bare havde

gået på skolen nogle dage om ugen i et år. Hun elskede den skole. Dens mure var hvide, og det store rum indenfor var rent og pænt og stille. Der var en stor tavle hvor læren skrev det de skulle lære, og så var der femten mindre tavler som de, der nu var i skole den dag, måtte deles om. Nede for enden var der en reol med bøger i, og Mina var allerede dygtig nok til at hun kunne læse de fleste. Hr. Madih havde sagt at hvis hun blev sådan ved, så ville han sende hende ind til byen for at tage Den Centrale Adgangseksamen, og hvis hun klarede den godt nok, så ... hun turde næsten ikke tænke tanken. Kostskolen. Hun havde set billeder af den. Der var ingen drenge, og helt sikkert ikke nogen Leopard-bander. Pigerne gik i pæne, rene uniformer og sov på sovesale på lange lige rækker, og de havde alle sammen fletninger. Og hvis man var dygtig og flittig, kunne man måske blive sygeplejerske og gå rundt i hvid kittel og hjælpe andre mennesker på et rent hvidt hospital. Det var det hun ville. Når hun drømte Drømmen om det, var det så virkeligt, med lyde, lugte og farver. Men hvordan skulle det nogensinde ske hvis hun aldrig nåede i skole?

Det er mig der har opfundet Jared og Mina og deres historier. Måske synes du der er en masse ubesvarede spørgsmål i dem. Kommer Jared ind på RightSite? Kommer Mina på kostskole? Og hvis de gør, er det så præcis som de drømte om det ville være? Kan de to mon nogensinde komme til at møde hinanden? Jeg ved det faktisk ikke, for jeg har ikke skrevet historien færdig. Hvis du har lyst, kan du lave din egen slutning.

Men der er én ting jeg ved: Jarets verden eksisterer ikke helt endnu, men den kan hurtigt komme til det. Og desværre er der allerede rigtig mange piger som Mina, og rigtig mange steder i verden hvor det at gå i skole er en fjern drøm. Det er derfor Ibis har lavet *LæseRaketten*: så børn i hele verden kan komme i skole. Og så du kan få en dag med gode historier af en lidt anderledes slags. God læselyst!

Ibis hjælper børn til en god uddannelse

Alle børn har ret til en god uddannelse. Desværre er det ikke alle børn i verden, der går i skole. Det er heller ikke alle skoler, der er gode nok. Problemet er størst i nogle af verdens fattigste lande. Det skal der gøres noget ved, synes Ibis.

Ibis arbejder i 14 fattige lande i Afrika og Latinamerika. Sammen med landenes regeringer, lærere og forældre, søger vi for, at flere børn kommer i skole, og at de får en bedre undervisning end nu. Tit kommer børn ikke i skole, fordi deres forældre ikke har råd til at sende dem i skole. Andre gange er det, fordi skolen er så dårlig, at forældrene synes, det er spild af tid.

I mange fattige lande sidder der over hundrede børn i klasseværelserne. Du kan nok tænke dig, at det betyder, at undervisningen ikke er særlig god. Eleverne skal tit bare gentage, hvad læreren siger, og måske endda på et sprog som de ikke forstår. Det er kedeligt. Derfor er der mange børn, der går ud af skolen uden at have lært at læse eller skrive. Ibis hjælper både flere børn med at komme i skole, og prøver også at gøre undervisningen bedre, ved at hjælpe lærerne til at blive bedre.

Målet er at få alle verdens børn til at gå i en god skole, hvor de har det godt og lærer noget – inden år 2015. Vi kan stadig godt nå det, hvis alle hjælper til.

Derfor er massevis af skoleelever med i Hele Verden i Skole hvert forår. Børn fra hele verden. Sidste år var det i alt 5 millioner børn fra over 100 lande. Lige som du er nu, var de alle med til at sige til verdens ledere og statsmini-

stre, at de skal gøre sig umage og få alle børn i skole, som de har lovet. Nogle af eleverne var endda også selv med til at samle ind til at få flere børn i skole. Det kan du og din klasse også være med til i år, hvis I vil.

Foto: Arne Simonsen, Thorkil G. Nielsen.

www.ibis.dk/abc

Rundt omkring i denne bog kan du læse historier om børn, der bor i u-lande, hvor Ibis hjælper. Hvis du får lyst til at vide mere om dem eller om landene, kan du klikke dig ind på Ibis' børneside: www.ibis.dk/abc.

Her kan du desuden spille et spil, som også kan hentes til de fleste mobiltelefoner, eller du kan dyste med dine kammerater om, hvem der er klassens kloge hoved i quiz'en "Tip en 13'er". Du kan også se mere om indsamlings-konkurrencen, og de præmier I kan vinde, hvis I er heldige.

Dovendyret

Af Daniel Zimakoff

Illustration: Pia Thaulov

William gabte og så ud af vinduet. Grå himmel. Det kunne godt blive regnvejr. Han orkede heller ikke rigtigt at gå til skole i dag. Alle førsteklaserne skulle i Zoologisk have i dag, så han skulle nok få brugt sine ben. William elskede dyr og plagede tit om at få både hund, kat, mus og marsvin.

"Køres? Nu igen." Hans fars øjenbryn hoppede. "Det lille stykke. Da jeg var barn..."

"Jeg ved det far, da gik du over 100 kilometer til skole, hver dag."

"Nå ja, måske ikke 100, men 10 kilometer var der da. I alt. Frem og tilbage."

"Ja, men det er længe siden, far. Må jeg køre med?"

"Ja, ja, da ... dit dovendyr. Så se at få børstet tænder, jeg kører om 2 minutter."

William fik lov at sidde foran. Han satte sin turrysæk mellem benene, spændte selen og lænede sig tilbage i sædet. Han elskede at sidde foran alene med far. Motoren gik i gang med en brummen. William fik lov at starte vinduesviskeren og løsne håndbremsen. Far satte bilen i gear. Undervejs overhalede de flere fra hans klasse.

Det tog kun et øjeblik, så var de ved skolen. William løsnede selen. Hans far kaldte ham for et dovendyr, hver gang der var noget William ikke havde lyst til. Tage ud af bordet, lave lektier og som i dag gå til skolen. Han så på sin far.

"Hvordan ser et dovendyr egentlig ud, far?"

"Det... æh, ligner dig."

”Ligner det mig!”

”Ja, det kan du selv se i dag i Zoo. Farvel, William. Hav en god dag.”

De så giraffer og løver. De så gorillaer og næsehorn. Slangere og gekkoer. De så søløverne blive fodret, og tiden gik. De spiste madpakker og klappede gedekid.

”Hvornår skal vi se dovendyret?” spurgte William sin lærer, Camilla, for fjerde gang. Camilla så på sit ur.

”Jeg ved ikke om vi når det, William. Bussen kører snart. Vi skal ud og samles foran indgangen nu.”

”Men du sagde jo ... Og det er jo lige om hjørnet.”

”Jeg ved det, men der er så meget at se, og vi er jo nødt til at følges ad, så ingen bliver væk.”

Øv. William havde glædet sig sådan til at se dovendyret. Måske kunne han lige nå det. Han begyndte at gå hen mod stien, der førte derhen. Bare et hurtigt kig og så hen til de andre og bussen.

Så *han* sådan ud? Dovendyret lignede mest en abe. En sød abe. Det klamrede sig til stammen af et træ, og så på ham med sorte øjne bag al pelsen. Der stod noget om dyret på et skilt, men William var ikke så god til at læse endnu. Heldigt nok kom der en voksen, en mor, hun læste højt for sine børn:

”Dovendyrets syn er ikke så godt, men den er meget sejlivet. Den kan overleve kvæstelser, gift doser og elektriske stød, der ville dræbe andre pattedyr.”

William nikkede. Han var også sejlivet, og mennesker var også pattedyr, lige som dovendyret. Men hans øjne ... Hov, nu måtte han hellere finde de andre.

Der var ingen at se udenfor Zoo. Jo, masser af mennesker og barnevogne, men ingen fra hans skole. William mærkede en uro i maven. Kunne de være kørt uden ham? Han gik hen til parkeringspladsen, hvor bussen havde sat ham af. Ingen bus. De *var* kørt ... hvordan skulle han nu komme hjem! Han havde jo ingen penge. Altså måtte han gå. Hvor langt mon der var hjem? Bussen havde da ikke kørt så længe, eller havde den? Han havde haft så travlt med at snakke med de andre. Og hvad vej skulle han gå? De var kommet den vej fra, op ad bakken, det var han sikker på.

William begyndte at gå ned ad bakken.

William gik og gik. Han var slet ikke sikker på, at han gik rigtigt. Måske skulle han spørge. Men hvem?

På det modsatte fortov sjippede en pige. Mon hun vidste, hvor Mågevej var? Han kunne jo gå over og spørge, der var bare så mange biler ... I det samme kom en stor hund springende hen til pigen. Den greb fat i sjippetovet. William kunne høre hende skringe gennem al larmen fra trafikken.

William så sig for og spænedede over vejen.

Hunden var en schæferhund. En stor hvalp. Den havde forpoterne på pigens skuldre og slikkede hende i ansigtet. William greb fat i hundens halsbånd, og trak den væk fra pigen.

"Rolig, vovse, rolig. God hund," sagde han igen og igen. Hunden snappede efter ham, men kun for sjov.

I det samme kom Schæferhundens ejer løbende. En mand med stor mave og skæg.

"Undskyld," pustede han. "Men den gør ikke noget. Den vil bare lege. Sit, Tyson, sit."

Manden fik med besvær hunden i snor. Den trak straks af med ham.

William så på pigen, som tørrede sine øjne. Hun var vist på hans egen alder. Hendes kjole var blevet temmelig beskidt.

"Tak," sagde hun. "Jeg troede, den ville bide mig."

"Hvis en hund logrer med halen, er den glad," sagde William. "Så bider den ikke."

"Du har måske selv hund?"

"Næ, men jeg regner med snart at få det."

"Jeg hedder Regitze og går i 1. klasse."

"Det gør jeg også. Altså jeg hedder ikke Regitze, men jeg går i 1. klasse. Jeg hedder William." Regitze havde røde krøller.

"Jeg har ikke set dig før," spurgte hun. "Bor du her i nærheden?"

"Det ... det ved jeg ikke rigtigt."

"Ved du det ikke?"

William fortalte historien om dovendyret og bussen, der var kørt uden ham.

"Hvor strengt! Tænk at de ikke venter på dig. Hvad hedder din vej?"

"Mågevej."

"Den kender jeg godt."

"Gør du det?"

"Ja, Louise fra klassen bor der. I nummer 31."

"Jeg bor i nummer 4."

"Det er ikke ret langt væk. Nu skal jeg vise vej."

"Her er det," sagde Regitze og pegede. "Mågevej."

Masser af høje huse skulder ved skulder. Det lignede bestemt ikke Williams vej. Men Regitze fandt et skilt. De

stavede sig igennem det sammen. M-å siger må, g-e siger ge Måge-vej. De fandt opgang 4 i en kæmpestort gråt hus. Men det var helt forkert, William boede jo i et lille gult hus. En dame stak hovedet ud af vinduet.

"Hvad leder I efter børn?" spurgte hun.

"Mågevej 4," sagde Regitze.

"Det er her."

"Men det er ikke her, jeg bor," sagde William. "Der, hvor jeg bor, er der haver og husene er ikke så store ..." William gik i stå. Kunne nogen have byttet huset ud med et andet?

"Det lyder som om I har fundet den forkerte Mågevej," sagde damen.

"Hvordan forkerte?" spurgte Regitze. "Findes der mere end én Mågevej?"

"Det gør der faktisk. Der er også en lige uden for byen, tæt ved den store sø."

"Ja, det er den!" sagde William ivrigt. "Jeg bor tæt på en stor sø."

"Så er du godt nok kommet på afveje," sagde damen.

"Er jeg det?" sagde William. Han vidste ikke, hvad afveje var.

"Hvordan kommer vi til den rigtige Mågevej?" spurgte Regitze.

"Gå til venstre for enden af vejen her og ned til hovedgaden. Der kører bus otte. Helt ud til Mågevej."

"Tak!" råbte William og skyndte sig af sted. Regitze løb med. Bag dem råbte damen noget, sikkert bare god tur, de vinkede til hende og drejede om hjørnet.

De fandt bus ottes stoppested. Var det nu til højre eller til venstre?

"Helt klart til højre," sagde William, og så fulgte de busstopskiltene et langt, langt, stykke. De snakkede lidt, mens de gik. Regitze havde to brødre men eget værelse.

"Det er fordi, jeg er en pige," sagde hun. "Piger skal have eget værelse."

William nikkede. Han vidste ikke så meget om piger, han havde kun en lillebror, der gik i børnehave på *Haletudsestuen*. Den stue havde William også gået på, forklarede han. For en del år siden. Regitze havde gået på en stue, der hed *Badutspringerne*. Det lød sjovt. Badutspringerne. William spurgte Regitze, om hun syntes, at han lignede et dovendyr? Det syntes hun ikke, men på den anden side, så vidste hun heller ikke, hvordan et dovendyr så ud.

Det gik op ad bakke nu, og William begyndte at blive godt træt i benene. Og sulten. Mon hans mor savnede ham? Var de andre fra klassen på fritidshjemmet nu. Der ville de vel opdage, at han manglede, de krydsede jo altid af.

En dame kom cyklende forbi med to store indkøbsposer på styret. Hun lignede lidt Williams mor, men det var det ikke. Cyklen slingrede under den megen vægt, en af poserne røg ind i hjulet. Der gik der hul på posen og varerne strømmede ud. Damen stoppede brat og cyklen væltede. Nu var der varer overalt. Æbler, kartofler, boller og dåser trillede ned ad bakken. William og Regitze hjalp til med at samle det hele sammen igen.

"Tak, skal I have børn. Det var sødt af jer. Vil I have et æble?"

Det ville de gerne. Det var røde, saftige æbler. Helt uden orm. Regitze fortalte damen, at de var på vej til Mågevej.

"Altså den der ligger ved søen. Den anden har vi været på."

"Den ved søen, jamen så går I da den forkerte vej."

"Nej, vi følger nemlig bus ottes stoppesteder," sagde William med munden fuld af æble.

"Det gør I måske, men ikke i den rigtige retning. I skal over vejen og så tilbage. Klarer I det?"

"Ork ja. Jeg er sej," sagde William. "Sej som et doven-dyr." Æblet havde givet ham nye kræfter. "Tak for æblet."

Damen gav dem et æble mere og cyklede.

Mens de gik, talte de røde og sorte biler. William talte de sorte. Dem var der flest af. Da han havde talt til 41, nåede de søen. Nu skulle de bare gå lidt langs med den, så ville de komme til Mågevej. Det var William ret sikker på. Heldigvis, for han var meget træt i benene og havde ondt i fødderne.

Ude på søen var der masser af både og kajakker. Og en vandcykel. På afstand så de en gammel mand, der gik rundt om en bænk med en stok. Han så lidt underlig ud. William overvejede at gå i en stor bue udenom ham. Nu begyndte manden at kravle ind under bænken. Gemte han sig? De gik langsomt nærmere.

"Det er ikke til at finde sine briller, når man ikke har dem på," mumlede manden for sig selv.

"Har du tabt dine briller?" spurgte Regitze.

"Det er lige nemlig det, jeg har," sagde manden og slog nakken mod bænken. "Av, for Sørensen." Manden missede med øjnene mod dem. "Jeg lagde dem fra mig og tog en lille lur på bænken. Jeg tror, de er røget ned bag den."

Det tog kun et øjeblik, så havde William fundet brillerne. Hans øjne var meget bedre end dovendyrets. Briller-

ne stak ud mellem nogle brændenælder. William brændte sig men kun lidt.

"Tak, mange tak!" Den gamle mand, som hed Hermann, tog brillerne på og så på dem. "Nå, sådan ser I ud. Er I søskende?"

"Næ." Regitze fniste.

„Vi kender faktisk slet ikke hinanden," sagde William.

"Ikke? Hvor er I på vej hen?"

"Mågevej. Der bor William," sagde Regitze. „Hans klasse kørte hjem fra Zoo uden ham. Strengt, ikke?"

"Jo, det! Det var sandelig strengt. Nu om dage kan voksne ikke tælle mere uden maskiner til hjælp. Mågevej, lad mig se, det er jo på den anden side af søen."

"Er det?" William kunne mærke trætheden var ved at overvælde ham. Han satte sig på bænken og bed sig i læben. Hans mor var helt sikkert meget urolig nu. Han følte sig slet ikke sej mere.

"Hm," sagde manden. "Jeg har jo en lille båd liggende. Jeg kunne jo ro jer over søen?"

Og lidt efter var de i båden. Iført redningsveste. Vestene lå i båden. Hermann havde nemlig 2 børnebørn. Vestene var lidt store, men det gjorde ikke noget, det var sjovt at sejle, og dejligt at hvile benene. Halvvejs ovre fik William lov til at ro. En stor, tung åre i hver hånd. Det var svært at få dem i og op ad vandet samtidigt. Lidt hårdt men meget sjovt. Han kom til at sprøjte vand i hovedet på Hermann. Han blev slet ikke vred men grinte bare.

Hermann hjalp til med at *lægge til*. Det hedder det, når man parkerer en båd. Hermann gik med op til vejen og pegede.

"Der lige ved lyskrydset. Det er Mågevej. Er det ikke der, du bor?"

"Jo! Nu kan jeg kende det. Tak for turen, Hermann."

"Selv tak. Uden jeres hjælp havde jeg måske stadig kravlet rundt og ledt efter mine briller. Husk at se jer for over vejen."

Endelig. Der lå Williams hus. Og hans mor stod ved have-lågen.

"Hej, mor. Så er jeg her."

"William!"

Hvor blev hans mor glad for at se ham. Hun gav ham et bjørneknus. I det samme bremsede en bil udfor huset. Det var Williams far, som hans mor havde ringet efter.

"Han *er* kommet hjem!" råbte Williams mor. Og så fik William et bjørneknus mere.

Hans far og mor havde været så bange, fortalte de. De havde ringet fra fritidshjemmet og sagt, at William ikke var kommet med de andre fra klassen.

"Hvordan er du dog kommet hjem?" spurgte hans mor med blanke øjne.

"Jeg gik og gik ..."

"Er du gået hele vejen hjem!"

"Ja, næ for resten, vi roede over søen i Hermanns båd."

"Hermann! Hvem er Hermann. Og hvem er *vi*?"

De havde været så glade, at William næsten havde glemt Regitze. Hun stod lidt væk og pillede ved hækken. William løb hen og tog hendes hånd.

"Mor og far. Det er Regitze. Uden hende havde jeg aldrig fundet hjem."

Og så forklarede de det hele i munden på hinanden. Om hunden og damen på cyklen, og om Hermann og hans båd. Mor og far så på hinanden med åbne munde. Alle var glade lige indtil mor sagde:

”Men Regitze, er der ikke nogen, der savner *dig*?”

Det havde de slet ikke tænkt på! Og Regitze var slet ikke sikker på, at hun kunne finde hjem. Og desuden var hun alt for træt. Heldigvis kunne hun huske sin adresse. Williams far sagde, at så kunne han nok godt finde telefonnummeret.

William og Regitze tog sko og strømper af. Mor serverede kakao og småkager. Og bagefter skulle Regitze se Williams værelse.

Williams far ringede hjem til Regitze og snakkede med hendes mor. Hun havde været bekymret for hende. Williams far sagde, at han nok skulle køre hende hjem.

William ville med. Han skulle også ind og se Regitzes værelse.

På vej hjem i bilen sagde hans far.

”Du er godt klar over, at du har gået mindst 15 kilometer i dag?”

William trak på skuldrene og lænede sig tilbage i sædet. Det snurrede godt nok i hans fødder nu, men på en måde var det heldigt, at han var blevet glemt. Ellers havde han jo ikke fået en ny ven.

”Ved du hvad, far? Jeg synes nu ikke, jeg ligner et dovendyr.”

”Du har ret William. Det gør du bestemt ikke.”

Og fra den dag af kaldte Williams far ham aldrig mere for et dovendyr.

Høvdingecyklen

Af Charlotte Blay

Illustrationer: Lilian Brøgger

Suleman skulle helt ud til floden for at hente kolort.

Hvorfor havde hans brødre drevet køerne til vanding, når de vidste, at han skulle samle frisk lort? Nu kom han igen for sent i skole og læreren ville give ham en overhaling.

Hans brødre var ligeglade med om han fik en overhaling. Og de var sure over, at han kunne sidde henne i skolen og dovne og blive fri for at vogte køer. Han var den eneste af høvdingens sønner, som havde fået lov til at gå i skole. Han havde nemlig et godt hoved, sagde hans bedstemor, og hun bestemte det meste. De andre skulle arbejde for familien.

Han listede hen til sin fars cykel. Den stod og blinkede fristende i morgensolen med sin lygte og de forkromede hjul og styret med den blanke ringeklokke. Sort og strålende stod den op ad høvdingehyttens lervæg. En flot, ny cykel, som hans far høvdingen var meget stolt af.

Han lod en finger løbe hen over det blanke styr. Klemte lidt sammen på håndbremserne. Lavede en grimasse i sidespejlet, der sad og strittede ud til siden. Han nikkede til sit spejlbillede: Jo, han kunne sagtens cykle. Havde lært det på sin storebror Yakubus raslende rustged. Den lå og var punkteret inde i buskene.

Hvis han nu lige lånte sin fars høvdingecykel, kunne han på ingen tid være ude ved køerne og ovre ved myreslottet og tilbage til hønsene med mad. Det var hans sure

pligt at fodre høns hver morgen. Det var prisen for at blive fritaget fra kørerne og få lov til at gå i skole.

Ganske forsigtigt hængte han de to tomme kalabaskrukker på bagagebæreren og tog fat i håndtagene.

– Slip den cykel! gnækkede en stemme.

Han slap som om en slange havde bidt ham.

Nu fik han øje på bedstemoren. Hun sad i halvmørket ovre ved sin hytte og knækkede jordnødder. Den gamle kone var mager som den stok hun hævede mod ham.

– Du får hug, hvis du tager din far, høvdingens, cykel uden at få lov, hvæsedde den gamle.

– Jeg får også hug, hvis jeg går ind og vækker far. Og jeg får hug, hvis jeg kommer for sent i skole. Hug, hug, hug, vrissede han.

Suleman havde mest lyst til bare at springe på høvding-

gecyklen og suse af sted, men han turde ikke, når hans bedstemor sad der med hævet stok. Han var mere bange for sin bedstemor, end for sin far, høvdingen. Alle havde respekt for den gamle kone. Der var endda nogle i landsbyen, der påstod at hun var heks.

I det samme kom hans far rundt om hytten i sin lange hvide kjortel.

– Hvad i alverden laver du med min cykel, Suleman? brølede han.

Forskrækket flåede Suleman de to tomme kalabasser af bagagebæreren. Satte i løb og skød genvej gennem kratet. Fik en stor torn i foden og måtte sætte sig og fjerne den, mens grimme ord fyldte hans hoved.

Ordene voksede sig store og hæslige mens han løb. Da han nåede køerne, vældede de værste gloser ud over hans brødre. De dukkede sig mellem køerne og han hørte, hvordan de fnisede.

– Skal du ikke have en tår mælk, kloge bror? råbte en af dem og trak i en kopatte, så en stråle varm mælk piskede ind i hovedet på ham.

– Elendige snothvalp. Vent til jeg kommer hjem fra skole og får fat i dig, rasede Suleman.

Han satte sig på hug og proppede dampende nylavet kolort i kalabasskålene.

Køerne drak af floden med lange seje sug. På den modsatte bred stod en langbenet marabustork og spejlede sig i vandet. Længere nede ad floden sang høvdingens koner, mens de fyldte deres spande med vand. Han kunne genkende sin mors stemme, der lød højt og gjaldende.

– Da jeg var kodreng blev køerne først vandet sidst på dagen, mukkede han.

– Du er også så klog at du kom i skole, grinede en af brødrene og dukkede sig, da Suleman kylede lort efter ham. – Vi andre kan ikke finde ud af dagens timer.

Under en regn af koklatter og brødrenes latter løb han bort fra floden.

Hans bare fødder klaskede i den tørre røde jord, mens han spænedede ud over savannen. Solen rejste sig glødende langt borte bag myreslottene. Suleman fandt det myrebo, hvor han havde sat de to andre calabasser dagen før. Det vrimlede med store myrer nede i den stinkende kolort. Lækkert hønseguf.

Hurtigt greb han de to calabasser med myrer og anbragte de nye med frisk gødning, så de vendte åbningen nedad. Myrer på morgenvandring vejrede hurtigt godbidderne i calabasserne og pilede hen mod dem.

Suleman spænedede hjemad med myremad til hønsene.

Der var endnu et godt stykke vej til landsbyens runde hytter, da han fik øje på en, som kom cyklende imod ham. Det lignede hans storebror Yakubu, men hans cykel lå jo og var punkteret inde mellem buskene.

Det var hans bror Yakubu. Han kørte på høvdingecyklen. Omme på bagagebæren sad en stor kurv. Han skulle garanteret ud i plantagen og hente bananer.

– Øv, jeg fik ikke lov til at låne fars cykel? råbte Suleman misundeligt. – Og nu kommer jeg for sent i skole.

– Ha, ha, din lille hønse-lort, grinede Yakubu. – Far gider da ikke have sin cykel svinet til af kogødning. Kan du ikke regne det ud, du der er så stjerneklodt!

Yakubu ringede larmende på cykelklokken idet han susede forbi.

Suleman hev efter vejret, mens han løb videre. Hans bedstemor stod med hævet stok ovre mellem de store baobabtræer. Hun bar et stort fad med jordnødder på hovedet. Så var hun på vej ind til markedet for at sælge dem, vidste Suleman. Men hvorfor stod hun der og hævede stokken. Han gøs og satte farten op.

Hønsene var lukket ud og hanen galede ham i møde, da han forpustet nåede frem. Der blev en baskende kamp om myrerne, da han tømte kalabasserne for kolort. Kyllingerne blev pippende skrabet til side af deres mødre. Suleman sparkede til hanen med de bare tæer, fordi den hakkede hønsene.

Kvinderne var ikke kommet hjem med vandet endnu, så han tørrede fingrene grundigt i buksebagen, før han løb ind i sin mors hytte og hentede de to bøger. Han stak en blyant i håret og spænedede af sted ud til det lille skolehus i den anden ende af landsbyen.

Allerede på afstand hørte han elevernes kor af stemmer vælde ud gennem vindueshullet. Da han listede ind, stod læreren og pegede på tavlens hvide ord med sin pind. Børnene råbte ivrigt, hvad der stod.

Hvis Suleman var heldig, ville læreren ikke opdage, at han listede hen og gled ind for enden af den nederste langbænk sammen med pigerne.

– Føj, hvor du stinker af ko, sagde hende ved siden af ham.

Læreren sænkede pinden og kaldte ham op til tavlen.

– Fordi du er høvdingens søn, giver det dig ikke lov til at komme for sent i skole, sagde han.

De andre grinede.

Han havde lært at det var uværdigt, hvis en høvdingesøn sladrede, så han sagde ikke noget om, at hans brødre havde drevet køerne helt ud til floden for at drille ham.

– Og netop fordi du er høvdingens søn, er det særlig vigtigt, at du vasker dig, fortsatte læreren. – Hvad er det der sidder i dit hår?

– Min blyant. Hans hånd røg op i de tætte krøller og mærkede blyanten, men også den indtørrede mælk og den fugtige kogødning.

Et kor af latter bragede fra bænkeraderne.

– Frem med hånden, kommanderede læreren.

Suleman hævede hånden med fladen opad. Han vidste, hvad der nu skulle ske og kneb øjnene hårdt i, mens han holdt vejret.

Lærerens pegepind svirpede gennem luften og ramte som et svidende bid i håndfladen. Da han gik ned på plads, sad tårerne på spring, men han holdt dem tilbage. Han var vel en høvdings søn.

Hen på dagen, da solen stod højt og gloende på himlen og skolen var ved at være slut, sved det næsten ikke mere i Sulemans hånd. Han skrev det fra tavlen ned i sin bog og remsede med i koret både når det var tal og ord. Højt og klart lød hans stemme sammen med de andres.

Da dukkede høvdingen pludselig op i skolehuset. Der blev helt, helt stille, da læreren gik hen og hilste. Nikkede og bukkede. Det var ikke sket før, at høvdingen kom ind i skolen.

– Jeg henter min søn for at tale med ham, sagde høvdingen og tog Suleman fast i øret og trak ham med sig.

En ny sviende smerte bredte sig. Denne gang i det

stakkels øre. Suleman trippede på tåspidserne efter sin far, for at øret ikke skulle blive flået af.

– Jeg har altså ikke gjort noget, hylede Suleman.

Høvdingen trak sin søn hen bag hytten, hvor cyklen stod. Suleman så straks, at der var sket en ulykke. Lygten var ved at falde af og der var grimme ridser i den sorte lak. Men værst med spejlet. Det var splintret.

– Du tog min nye cykel, råbte høvdingen og ruskede Suleman, så han hylede.

– Det er ikke mig, der har brugt den! skreg han.

– Tror du måske, cyklen kan stå der og ødelægge sig selv? Høvdingen ruskede ham grundigt.

Hans far vidste altså ikke, at Yakubu havde cyklet. Suleman bed sig i læben for ikke at råbe op om det. Det ville være uværdigt at sladre om sin storebror.

– Så kan du godt slippe den dreng, gnækkede en stemme. Det var bedstemoren. Hun var kommet hjem fra markedet og stod sammen med Yakubu, der lignede en såret kriger. Begge hans knæ blødte og han havde en vældig bule i panden.

Den gamle kone stak til ham med kæppen, og han fik stemmen på gлед.

– Jeg tog cyklen, hviskede Yakubu. – Jeg væltede med den på vej hjem fra bananplantagen.

Langsomt slap høvdingen sin søn Sulemans øre.

– Før du finder på en passende straf til din søn Yakubu, vil jeg give dig brevet.

– Brevet? spurgte høvdingen.

– Postkontoret bad mig bringe dig det, så er de fri for at cykle herud. Hans gamle mor løftede fadet ned fra

hovedet og satte det på jorden. Jordnødderne var byttet bort for tomater og mangofrugter. Hun trak et krøllet brev frem.

Høvdingen vendte og drejede det før han flåede kuverten op. Han studerede arket med de trykte bogstaver. Rynkede panden og rystede på hovedet.

– Jeg må over til skolelæreren og få ham til at læse det for mig.

– Hvad skal du hos læreren, når du har en søn, der går i skole? Bedstemorens stok pegede på Suleman.

Høvdingen smilede lidt og rakte brevet til sin søn. Suleman stirrede på bogstaverne. De hoppede som myggeben hen over papiret. Så mærkede han sin bedstemors stok. Den prikkede ham på armen. Og så lagde bogstaverne sig pænt til rette og ordene kom frem.

Suleman læste sin far, høvdingens, navn. Og landsbyens navn. Og ministeriets navn.

– Der vil blive gravet en brønd i landsbyen, så mennesker og dyr kan få rent vand, sluttede Suleman.

Høvdingen glemte alt om at straffe Yakubu. I hvert fald lige på det tidspunkt. Han tog ærbødigt brevet fra Suleman og bad ham gå med over i skolen og læse det højt en gang til. Bagefter ville de fejre at der skulle komme en brønd i landsbyen.

Næste morgen drønedes Suleman over savannen på høvdingecyklen. Hans far havde sagt at han måtte låne cyklen hver dag, så han ikke kom for sent i skole. Fra bagagebæreren raslede de to tomme kalabasser i lystig dans. Han ringede i takt med cykelklokken og lo højt til sit splintrede ansigt i det knuste spejl

Derfor *LæseRaketten*!

I en tid, hvor vi mennesker kan sende en raket til månen, er det underligt at tænke på, at 99 millioner børn stadig ikke går i skole. Det svarer til hvert syvende barn i verden.

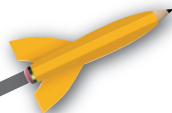
Hvis man sammenligner med andre ting, vi bruger penge på, er det faktisk ikke særligt dyrt at give de sidste børn en chance for at komme i skole. Det koster nogenlunde det samme som alle de is, vi spiser her i Danmark og resten af Europa til sammen på et år. Det viser, at vi er rigtig dygtige til at spise is. Men det viser også, at vi sagtens har råd til at sende alle verdens børn i skole. Hvis vi vil.

Ibis har opfundet denne bog for at hjælpe med at få alle børn i skole. Vi har kaldt den *LæseRaketten*, fordi vi synes der er brug for noget raketfart for at nå det. Alle verdens præsidenter og statsministre har nemlig lovet, at alle børn skal være i skole inden år 2015. Det er allerede om 9 år, så vi har travlt. Og man skal jo holde, hvad man lover.

Hvert år letter *LæseRaketten* fra danske skoler i ugen op til påske. I år lander den i landet Ghana i Afrika, hvor den skal hjælpe fattige børn langt ude på landet med at komme i skole.

Ved at læse i *LæseRaketten* hjælper du og din klasse børnene i Ghana med at komme i skole. Der er nemlig nogle sponsorer, der lover at give et beløb for hver elev, klasse eller skole, der læser med. Pengene går til "Genvej til Skolen" som Ibis-projektet i Ghana hedder.

Men du og din klasse kan også give en ekstra hånd ved at være med i indsamlings-konkurrencen. På den måde er du og dine klassekammerater med til at hjælpe børnene i Ghana endnu mere og sætte ekstra raketfart på at få alle børn i skole inden 2015.

Mohammed og Zina

Tekst og foto: Hanne Selnæs

Mohammed står foran tavlen med en pind i hånden. Han bruger pinden til at pege på de ord, hans lærer har skrevet på tavlen. Mohammed ved ikke rigtigt, hvad ordene betyder, for de er på engelsk. Men han læser dem med høj og klar stemme, og børnene i 1. og 2. klasse gentager ordene i kor. For hvert ord han læser højt, slår han pegepinden ind i tavlen, så det giver et lille smæld.

Læreren er der ikke, så det er Mohammed, der underviser sine kammerater. Mohammed er omkring otte år gammel. Han ved ikke præcis, hvor gammel han er eller hvornår han har fødselsdag. Til gengæld er han helt sikker på, at han går i 2. klasse.

Mohammed synes, at det er let at undervise, også selvom det er på engelsk. Hans eget sprog hedder vagla og tales af alle i landsbyen. Der er ikke ret mange i landsbyen, der taler engelsk. Mohammed vil gerne selv være lærer i landsbyen en dag, og derfor gør han sig umage i skolen. Nogle gange giver han pegepinden til en anden elev, så et andet barn også kan prøve at være lærer. Der er kun én lærer på hele skolen. Han skal undervise alle seks klasser på en gang. Derfor må eleverne hjælpe til og undervise hinanden.

Det er ikke kun lærere, der mangler. Der er heller ikke klasseværelser nok til alle klasserne i skolen, som børnenes forældre selv har bygget. Der er faktisk kun to klasseværelser, et hvor 3. og 4. klasse går sammen, og et hvor 5. og 6. klasse går sammen.

Mohammed og de andre børn i 1. og 2. klasse sidder udenfor skolen under et halvtag af palmeblade. Nogle har taget deres lillebror eller lillesøster med, så lærer de også lidt. Forældrene har bygget halvtaget, så børnene kan sidde i skyggen. Før i tiden måtte de sidde ude under den brændende sol.

Der er ikke mange møbler i klasserne, kun nogle få bænke og skamler, der er børnenes egne. Dem tager de med hjem, når de har fri, så de kan bruge dem derhjemme. Vinduerne er bare nogle huller i den rå lermur.

På Mohammeds skole er det ikke alle elever, der har skoleuniform på. Her på skolen behøver de nemlig ikke have uniform, for den gamle høvding i landsbyen synes, at det er vigtigt, at alle børn går i skole – også selvom de ikke har råd til en uniform. Sådan er det ikke på alle skoler.

Mohammed har en klassekammerat, der hedder Zina. De har begge to skoleuniform på. Mohammeds er lidt laset, og

der er store huller i. Hans uniform er en orange skjorte og bukser, der er brune som chokolade. Zinas er en kjole, der er orange og brun ligesom Mohammeds. Den er også meget slidt.

Når skoledagen slutter klokken et, er Zina meget sulten, for om morgenen inden hun går i skole, drikker hun kun lidt vand. Hendes familie har ikke ret meget mad for tiden, så de spiser kun to gange om dagen. Frokost og aftensmad. Derfor må Zina vente med at spise, til hun kommer hjem fra skole.

Om eftermiddagen skal Zina hjælpe sin mor med at passe de mindre søskende. Det er også Zinas opgave at hente vand og vaske tøj. Zinas mor og far synes, at hun skal have en uddannelse, inden hun skal giftes. Og Zina kan godt lide at gå i skole. Hun vil nemlig gerne være sygeplejerske en dag, og så skal man først gå i skole.

FAKTA:

I projektet "Genvej til Skolen" koster en læsebog 5 kr. Bøger, kladdehæfter, blyanter, viskelæder og kridt til en elev koster 35 kr. Til en hel skoleklasse koster en kasse med skolematerialer 850 kr.

Hvor er min lærer?

Du har sikkert prøvet det. Det har ringet ind, og alle er kommet op i klassen. I venter bare på læreren. Og venter. Men der sker ingen ting. Så, endelig kommer der en vikar. Eller måske kommer der en af jeres andre lærere og giver jer fri. Jubii!

Børn i Ghana kender det også. Men på en anden måde. Især i de små skoler, der ligger langt ude på landet. I de skoler er der tit kun en eller måske to lærere til alle børnene på hele skolen. Det er fordi, der ikke er lærere nok til alle skolerne i Ghana.

Tit kan det ske en eller måske flere gange på en uge, at der slet ingen lærer kommer. Hvis læreren er syg. Eller hvis læreren bor i en anden by, og den eneste bus den dag er brudt sammen.

Når det sker så tit, er det ikke sjovt at mangle en lærer. Så lærer man jo ikke noget den dag. Nogle gange prøver de ældste elever at hjælpe til. Så er de lærere for de yngste klasser. Forestil dig, hvis du selv skulle være lærer for en 1. klasse i en hel dag. Lidt mærkeligt, ikke?

Men det er ikke kun i Ghana, der mangler lærere. Mange skoler i verdens fattige lande mangler lærere. Især de små skoler langt ude på landet. Og især de steder hvor de fattigste bor. Det er svært at få lærere til at flytte der ud, hvor der hverken er strøm eller vandhanevand. Lærerne får så lidt i løn, at de er nødt til at have et andet arbejde ved siden af for at tjene penge til deres familie. Derfor er der ikke særlig mange, der vil være lærere.

I hele verden mangler 99 millioner børn stadigvæk at komme i skole. Og der mangler op mod 30 millioner

lærere, for at alle børn kan få de lærere, de har brug for i skolen. Derfor handler Hele Verden i Skole i år om lærere. Børn i hele verden siger "Send min ven en lærer" til verdens ledere. Verdens ledere skal sørge for, at der kommer lærere nok. Så vi kan få alle 99 millioner børn i skole inden år 2015, som de har lovet.

Foto: Sara Hebsgaard

MAT, Martin og istiden

Af Jens Kovsted

Illustrationer: Claus Rye Schierbeck

Otto og Marie havde deres helt egen lærer. En de selv havde fundet. Han havde ligget i en kasse. En temmelig stor kasse, der var faldet af en lastbil ude på den store vej. BOM! Bare sådan uden videre. "Hey! Du tabte noget!" råbte Otto. Men lastbilen var bare kørt videre. Otto og Marie var gået hen til kassen. Låget var røget af.

"Der ... der ligger en død mand," gispede Otto. "Addrrr. Kom, vi er smuttet ..." Marie kiggede ned i kassen. "Det der ..." sagde hun. "Det er ikke en rigtig mand. Prøv lige at se hans hår. Det ligner en gammel dørmåtte." Otto vendte sig og kiggede. "Hva' ...? Orv, prøv lige at se! Han har et håndtag i brystet."

Marie smilede. "Jeg tror det er en dukke af en slags. Man kan sikkert trække den op. Otto lagde låget på kassen. "Det tror jeg altså ikke. Jeg mener ... det er jo ikke vores." Marie smilede igen. "Arrh, kom nu Otto." Otto slog ud med armene. "Jamen ...?" Marie så på Otto. "Du er da ikke bange for dukken? Er du Otto?"

Marie og Otto slæbte kassen hen til skolen. Den havde alligevel stået tom længe. Ottos far sagde, at der ikke var nogen lærere, der gad arbejde så langt ude på landet. De hev dukken ud af kassen. "Han er da meget pæn," sagde Marie. "Tøj og sko og det hele. Hvis man kniber øjnene lidt i, ligner han faktisk meget godt." Otto rystede på hovedet. "Hå! Han er da tudegrim. Check lige det der

fjogede smil.” Otto begyndte at grine. ”Men jeg kan godt forstå, du synes han er pæn. Han ligner din onkel.” Nu begyndte Marie også at grine.

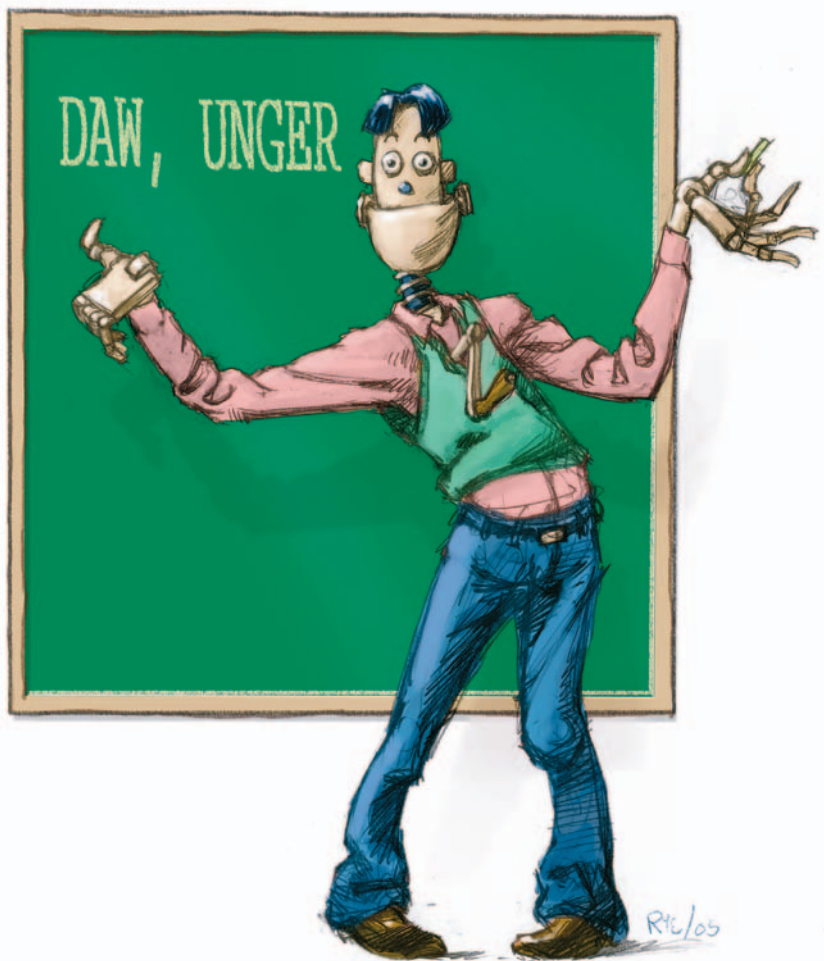
”Se lige her,” sagde Marie. Hun hev nogle brune pakker op kassen. Der var i alt 10 pakker. Tre hvor der stod ”Matematik”. Tre hvor der stod ”Historie”. Tre hvor der stod ”Geografi”. Og så var der en, hvor der stod noget de ikke kunne forstå. ”Prøv at åbne en med Historie,” sagde Otto. Inden i lå en tung plade – vistnok af jern. Pladen var dækket af tyk hvid voks. Overfladen var fyldt med små huller. ”Det ligner en syg svamp,” fnes Marie.

Det var Otto der fandt ud af, at man kunne stikke pladen ind i dukken. Den passede ind i sprækken i nakken. ”Hmmm ...” mumlede Marie. ”Nu drejer jeg altså på det håndtag.” Otto gik to skridt baglæns. ”Vent lige lidt. Jeg skal lige om bag bordet.” I starten var det tungt. Men Marie blev ved. Lige indtil: ”KLIK!” Håndtaget sad fast. Dukken rettede sig op. Den åbnede øjnene og begyndte at tale! ”Velkommen til første time. I dag skal vi høre om istiden.” Stemmen var mørk og fjern. Næsten som om den talte gennem et rør. ”Årrhh hvad!” udbrød Marie og satte sig ned. ”En mekanisk lærer,” hviskede Otto bag bordet.

Otto og Marie sad i den tomme skole resten af dagen. De hørte alle 10 plader. Også nummer ti som de stadig ikke forstod en disse af. Dukken bevægede sig mest, når de hørte pladerne med Geografi. Så slog den ud med arme og ben og fortalte om floder og byer i lande langt borte. ”Hey, lad os høre nummer to en gang til,” sagde Otto.

Marie skiftede pladen og drejede på håndtaget.

"Hva' skal vi kalde ham?" spurgte Marie. Otto stod og kiggede på kassen. "Der står noget her," mumlede han. "Det er nok hans navn." Marie kom over. "Men det er på et andet sprog," sagde Otto. "Me ... cha ... ni ... cal As ... sis ... tant Tea ... cher ... ? Jeg fatter ikke en dyt. Men ... M ... A ... T – MAT? Skulle vi ikke kalde ham MAT?"

Marie nikkede. "Præcis! MAT! Det lyder for sejt. Næsten som om han kom fra fjernsynet eller sådan noget."

De gemte MAT i et skab. Han var deres hemmelighed. I hvert fald så længe det varede. Det var nemlig rigtig svært, at lade være med at fortælle de andre børn om ham. Faktisk gik der kun to uger, så kendte alle børn i byen MAT. Men det var stadig Otto og Marie, der bestemte.

De valgte, hvilken plade de skulle høre, og det var kun dem der måtte dreje på håndtaget.

Så sad de ellers der. Alle byens børn og hørte MATs plader. Det varede ikke længe, før de kunne dem alle sammen udenad. Eller næsten alle. Der var stadig ingen, der forstod nummer ti. Og når de ikke gad høre på MAT mere, stoppede de ham bare ind i skabet. "Læreren siger, vi har fri resten af dagen," hylede Otto.

De spillede også fodbold med MAT. Han var faktisk ret god til at stå på mål. Så stod han der i målet og viftede med armene, mens han fortalte om Geografi. Nogle af pigerne ville gerne klippe MAT. Men der sagde Marie og Otto altså stop. Det kunne godt være, at han lignede en blanding mellem en Ken-dukke og et monster fra en sort-hvid film. Men han skulle i hvert fald ikke klippes!

Alt i alt gik det helt fint. Helt super faktisk. Lige indtil Lille Ida kom til at fortælle sin far om MAT.

"Min far vil gerne tale med MAT," sagde Lille Ida. "A-hva-for-noget?" måbede Marie. "Ja," sagde Lille Ida. "Han synes, vi skal lære noget mere. Han kommer i morgen." Otto blev helt bleg. "Det var det! Vi er færdige! SLUT! Vi kan lige så godt aflevere MAT med det samme." Marie kløede sig bag øret. "Arhhh, MAT kan da godt tale med Idas far, kan han ikke?" Otto så på hende. "Tale med ham? Er du helt blød i pæren? MAT er en dukke. En DUKKE!" Marie smilede.

Næste morgen stod Otto uden for skolen, da Idas far

kom. "Øhhh ... Hej!" Idas far så ned på Otto. "Dav! Jeg skulle tale med jeres lærer." Otto tog to skridt frem og tre tilbage. "Øhhh, ja. Det er klart. Men øhh, læreren er altså, øhh, blevet ret syg," mumlede Otto. "Syg?" spurgte Idas far. "Ja! Meget syg. Ondt i næsen og prikker på ørene og den slags. Men ... han vil stadig godt tale med dig!"

Idas far så lidt forvirret ud. "Vil han det?" "Ja, ja," svarede Otto. "Han sidder bare bag en skærm. Så han ikke smitter dig, ikk?" Nu så Idas far meget mærkelig ud. "Øhhh jo, det er klart..."

Marie sad bag en skærm sammen med MAT, da Idas far kom ind. "Ja, øhhh goddag," sagde Idas far. Marie drejede MATs håndtag. "Velkommen til første time. I dag skal vi høre om istiden ..." rumlede MAT. "Altså hør nu lige ..." begyndte Idas far. "Jeg kom altså for at tale om skolen. Er der tid til ..." Marie hev igen i håndtaget. "En hård og grusom tid. Folk og fæ døde som fluer," skramlede MAT. Idas far tog sig til hovedet. "Arhh, børn dør vel ikke i skolen? ..." Marie hev i håndtaget. "I de 20.000 år istiden varede ..." Nu blev Idas far lidt knotten. "Istiden? Nu gider jeg ærligt talt ikke høre mere om den istid."

Idas far talte længe med MAT. Alt for længe, synes Otto. Til sidst var Idas far stiktosset. "Nu er det nok!" hylede han. "Jeg gider ikke høre mere om den åndssvage istid!! Det kan godt være du er syg, men ..." Marie hev en sidste gang i håndtaget. "Da isen smeltede, gik der mange år før ...", "Arggh!" skreg Idas far og blev helt rød i knolden. "Du er jo skingrende sindssyg!!" Så stormede han ud af skolen. Han sagde hverken farvel eller noget. "Hå!"

råbte Marie. "Hvem sagde, at MAT ikke kan snakke med en voksen?" Otto jublede ikke. "Jeg er ikke sikker," mumlede han." Jeg tror ikke, vi har hørt det sidste til Idas far..."

De næste par uger var alt som før – næsten. De hørte MATs plader. Men de hørte ikke rigtig efter. De kunne dem alligevel uden ad. Det var også som om MAT be-

gyndte at gå i stykker ... Den ene arm blev løs efter en fodbold kamp, og den hvide voks begyndte at falde af pladerne. Det sidste var slemt. For nu begyndte MAT at falde i hak. "Tre plus fire er ... KLIK! Tre plus fire er ... KLIK! KLIK! KLIK!"

Så en dag stod han der. En rigtig lærer. Han var kommet helt inde fra den store by. Han havde stadig støv i håret fra rejsen. "Hvad vil du?" spurgte Marie. "Nogle af jeres forældre har ringet," sagde læreren. Marie så ondt på Lille Ida. "Vi har allerede en lærer," sagde Otto. "Ja, det kan jeg se," sagde læreren. Så gik han over til MAT. "Goddag, jeg hedder Martin." Han tog fat i MATs ene arm. Nogle af børnene kunne ikke lade være med at fnise.

"Fin lærer I har der," sagde Martin. "Han virker lidt stiv i det. Men han er sikkert flink nok ...?" Marie stillede sig hen ved siden af MAT. "Han er i hvert fald en bedre lærer end dig." Otto nikkede. "Rigtig meget bedre." Martin så lidt overrasket ud. "Nåh? Er I sikre på det?" Marie smilede. "Jeps. Du kan godt rejse igen." Martin trak på skuldrene. "OK, hvis det er det I vil. Men skulle vi ikke lade det komme an på en prøve?" Otto og Marie så på hinanden. "En prøve?" Martin nikkede. "Ja. En prøve. Så kan I se, hvem der er bedst. Mig eller ... dukkefar?"

"MAT," sagde Otto. "Han hedder MAT. Og det kan vi godt sige. Vi laver tre prøver. Hvis du vinder, får du lov til at blive." Martin lo. "OK – det er en aftale. Hvad er så den første prøve?" Nu var det Ottos tur til at grine. "Første prøve er at stå stille i et skab. Den der kan stå stille længst har vundet." Martin blev bleg. "Det er ikke fair!"

Det er ikke en rigtig prøve.” Marie rystede på hovedet. ”Sådan er reglerne. Vi bestemmer, hvad I skal lave.”

Martin stod i skabet i tre timer, før han gav op. ”OK. Nu er det nok. Luk mig ud!” Otto smilede. ”MAT står stadig i sit skab. Så står det 1-0 til ham.” Martin hamrede på skabslågen. ”Ja, ja. Det står 1-0 til MAT. Luk mig nu ud!!” Marie åbnede skabet. ”Ha! Du kan lige nå at gøre dig klar til anden prøve.” Martin rettede sig op og børstede støvet af sig. ”Næste prøve? Hvad er det? Skal vi stå stille på et WC?” Otto rystede på hovedet. ”Næh, næste prøve er fodbold. Vi skal se hvem, der er bedst til at stå på mål.” Martin kiggede på Otto. ”Stå på mål? Skal ... MAT ... stå på mål? Ok, fint nok. Så står det snart 1-1.”

Martin startede på mål. Han var rimelig god og redede fem ud af ti skud. ”Hå! Lad mig så se, hvad det talende tøjstativ kan klare,” sagde Martin. ”Og nu ikke noget med at skyde forbi med vilje ...” Otto trak på skuldrene. ”Du kan jo bare selv skyde.” Nu så Martin virkelig overrasket ud. ”Selv skyde? Må jeg selv skyde alle ti skud?” Marie og Otto nikkede. Martin samlede bolden op. Marie kom en Geografi plade i MAT og drejede på håndtaget. MAT begyndte at sprælle helt vildt. ”Den længste flod i verden er ...”

Denne gang blev Otto og Marie lidt nervøse. Martin var nemlig også rimelig god til at skyde. Da han havde skudt ni gange, havde MAT kun reddet fem skud. Martin lagde bolden til rette. ”Ok, hvis jeg scorer på den her, så står det lige.” FLONK! Skuddet var hårdt og så ud som om det ville gå ind. Det ville det nok også, hvis ikke MATs ben

var faldet af i samme øjeblik. Benet væltede ned til venstre og reddede skuddet. "Ahhrr!" råbte Martin. "Det er snyd!" Otto samlede MATs ben op. "Nix. MAT var bedre end dig – nu står det 2-0."

"Har I ikke en ordentlig prøve?" spurgte Martin. Otto nikkede. "Jo, klart. Sidste prøve er undervisning." Martin så på ham. "Undervisning? Er du sikker?" Otto nikkede irriteret. Var ham Martin tungnem eller hvad? "Fint," sagde Martin. "Skal vi så ikke sige, at den der vinder den her runde har vundet det hele?"

Marie sprang op. "Det er snyd! MAT fører 2-0! Han har allerede vundet!" Otto rystede på hovedet. "Det er okay. MAT vinder alligevel. Men det er mig, der bestemmer, hvad I skal undervises i." Martin nikkede. "Du vælger." Otto satte sig til rette. "Det vi skal høre om er ... istiden!" Martin blev bleg. "Istiden?? Det er der da ikke nogen der gider høre om. Jeg mener ... istiden? Det er altså ikke noget man hører om ret tit." Otto smilede. "Nemlig."

Martin prøvede virkelig. Han gik som en mammut og hylede som en snestorm. Men han vidste vist ikke ret meget om istiden. Marie gabte. "Nu må det altså snart være MATs tur." Til sidst gav Martin op. "OK, lad mig så høre, hvad Professor Blip-Båt kan fortælle."

Otto skruede MATs løse ben fast. Så satte han forsigtigt pladen med istiden i. Til sidst drejede han håndtaget så langt han kunne. KLIK. Showet kunne begynde. MAT hoppede rundt og slog ud med armene, mens han fortalte løs om istiden. Otto var lettet. MAT faldt ikke i hak og hans

ben faldt ikke af. Faktisk havde han aldrig været bedre. "Hmmm," mumlede Martin. "Det må jeg sige ... han kan sin istid." Marie lo. "Jeps. Jeg tror, MAT har vundet med fire millioner point – mindst!"

Martin nikkede trist. "Jeg er bange for du har ret. Jeg skal nok smutte igen. Det var godt nok ærgerligt, at det var istiden og ikke tiden før. Jeg ved nemlig en hel masse om dinoer og den slags." Otto rejste sig. "Dinoer ...?" Martin så op. "Ja, har MAT ikke fortalt jer noget om dem?" Otto rystede på hovedet. "Er det spændende ...?" Martin smilede. "Bestemt. Hvis jeg havde vidst det i forvejen, kunne jeg også have læst mere om istiden. Vi kunne også have lavet en tur til de steder, hvor isen lå." Marie rejste sig. "En tur?"

"Ja," sagde Martin og så over på bordet. "Forstår I denne her?" sagde han og holdt plade nummer ti op. Otto og Marie rystede på hovedet. "Vi ... fatter faktisk ikke en disse. Gør du ...?" Martin nikkede. "Det er historier på et andet sprog. Historier fra den gang verden var ny. Nåh, men jeg må vist også se at komme videre ..." Martin gik ud af døren og ned ad gangen. Otto så på Marie. Marie så på Otto. "Synes du?" spurgte Otto. Marie nikkede. De så på de andre børn. De nikkede også.

De indhentede Martin, lige inden han var nået ud af skolen. "Vi tænkte," begyndte Otto. "Om du havde lyst til at blive?" fortsatte Marie. Martin lo. "Det lyder ikke så tosset." Otto løftede armen. "Men det er altså stadig MAT, der skal stå på mål, når vi spiller fodbold." Martin nikke-

de. "Helt i orden. Bare lærerværelset ikke er inde i skabet."

"Ja, ja," sagde Marie. "Men du kunne nu stadig godt øve dig i at stå derinde. Bare en gang i mellem."

Genvej til skolen

Ghana er et land, der ligger i Afrika. I det nordlige Ghana, er det kun hvert andet barn, som går i skole. Lige som i Danmark, er det ikke alle landsbyer, som har en skole. Men i Ghana har forældrene sjældent bil, og børnene sjældent cykler. Så hvis børnene skal i skole i en anden landsby, skal de selv gå derhen. Nogle steder må børnene gå mellem 5 og 10 kilometer frem og tilbage til skolen. Forestil dig hvor træt man så er, når man endelig når frem.

Skolen er egentlig gratis, men eleverne skal have en skoleuniform på, og den kan være svær at få råd til, når man er fattig. Børnene skal også selv købe blyanter og papir. Det er ikke alle der har råd til det.

Nogle forældre synes, det er bedre, at børnene bliver hjemme og hjælper dem med at arbejde på gården. Så kan de dyrke mere mad og måske tjene lidt flere penge til familien. Derfor er der mange børn, der ikke kommer i skole. De fleste af dem er piger.

Ibis vil gerne hjælpe de børn, som aldrig er kommet i skole. Derfor hjælper vi børn der er blevet for gamle til at begynde i 1. klasse gennem vores projekt, der hedder "Genvej til Skolen". Her får børn et særligt lynkursus, så de kan begynde i den almindelige skole bagefter.

Kurset tager kun 9 måneder, så det er klart at de må lære en masse i en fart. Heldigvis lærer børnene i "Genvej til Skolen" rigtig meget på kort tid. Det er der mange grunde til. En af dem er, at der kun er 25 børn i hver klasse. 13 piger og 12 drenge. I en almindelig klasse i Ghana, kan der godt være mellem 50 og 100 børn. Lærerne underviser på en mere sjov måde og børnene får nogle

gode læsebøger. De får også foræret skrivehæfter, papir og blyanter. Og så behøver de ikke købe en skoleuniform.

På de næste sider kan du læse nogle af historierne fra den læsebog, som børnene i Ghana bruger. Vi har oversat dem til dansk, så du kan se lidt af hvad de læser om, og måske få et indtryk af deres liv i landsbyen.

En Læsebog fra Ghana

Tekst og tegninger fra Ghanesisk læsebog.

Bearbejdet af Kirsten Jakobsen. Foto: Lotte Ærsøe

Ghana er et land Afrika. Ghana er mere end fem gange så stort som Danmark. I Ghana er der mange børn – mange flere end i Danmark. Det er ikke alle børn i Ghana, der går i skole. Hvis familien er for fattig, kommer børnene ikke i skole.

Når du læser i *LæseRaketten* i dag, er du med til at hjælpe nogle af børnene i Ghana. Så kan de komme i skole, selvom deres far og mor er meget fattige.

Her er en kasse. Kassen er fra Ghana. I kassen er der læsebøger, skrivebøger og regnebøger. Der er også blyanter, farver og papir til at tegne på.

Med sådan en kasse og en lærer kan 25 fattige børn i Ghana lære at læse, skrive og regne på kun et år. Så kan de alligevel komme i skole, ligesom dig.

I kassen er der også læsebøger på børnenes sprog. I Ghana taler man mange forskellige sprog. Børnene i en landsby skal lære at læse på deres eget sprog. Her er nogle historier fra læsebogen i Ghana. De er oversat til dansk. Så kan du læse det samme, som børnene i Ghana læser.

Historie 26

Napadoo elsker bønner

Mit navn er Napadoo.

Min mor har tændt op i ildstedet og sat en gryde over ilden.

Der er bønner i gryden.

Hun skal til at lave mad af bønnerne til os tre, som er hendes børn.

Vi kan rigtig godt lide bønner.

Det er derfor, min mor laver dem til os.

Bønner er meget sunde.

De gør børn sunde og raske.

Bønner gør også børn stærke og jager sulten væk.

Hvis man spiser bønner og drikker vand, bliver man mæt.

Vi tre børn har spist bønner, så vi er mætte.

Fordi vi altid er raske, kan vi arbejde hårdt.

Vi har også en masse energi.

Det er derfor godt at spise mange slags sund mad.

Historie 28

Tidoo er jæger

Tidoo er jæger. Han har et gevær.

Han bruger geværet til at gå på jagt med.

Tidoo går på jagt i bushen.

Han går på jagt om natten.

Tidoo er meget god til at bruge sit gevær.

Det er også et godt gevær.

Tidoo skyder mange dyr, der lever i bushen.

Han skyder også fugle.

Tidoo skyder flest harer.

Harens ører er meget lange, og dens ben er korte.

Harer er gode til at gemme sig i bushen, og de kan løbe meget hurtigt.

Tidoo er god til at finde dem og skyde dem.

Når Tidoo kommer hjem med harer, giver han nogle af dem til sin familie.

Så kan de tilberede og spise harerne.

Der er masser af proteiner i harens kød, og det smager godt.

Bagefter sælger Tidoo resten af harerne, så han kan købe krudt til sit gevær.

Historie 30

Aduna og Mariama er landmænd

Aduna er en travl landmand.

Han arbejder hårdt på sin gård og passer både køer, geder, får, høns og perlehøns.

Adunas kone hedder Mariama.

Mariama er også en travl landmand.

Aduna og Mariama arbejder hårdt på deres gård.

Deres børn hjælper dem også på gården.

Der er mange ting, der hører med til at være landmand:

- at have køer hører med til at være landmand,
- at passe får er også en del af arbejdet som landmand,
- at have høns, perlehøns og duer er også en del af landbrugsarbejdet.

Aduna dyrker mest yams, hirse, majs, jordnødder, kassava og bønner.

Aduna sælger ikke alt det, han dyrker.

Han sælger noget af det for at kunne betale sine udgifter.

Resten spiser familien i løbet af året.

Adunas kone, Mariama, dyrker grøntsager.

Arbejdet som landmand har ændret sig, så i dag vil kvinder også være gode landmænd.

Nogle kvinder dyrker ris, jordnødder, majs og kassava.

Hvis både en mand og hans kone er landmænd, kan de hjælpe hinanden.

De kan tjene penge, så de kan klare sig godt.

Det er derfor vigtigt, at alle har lyst til at blive landmænd.

Historie 32

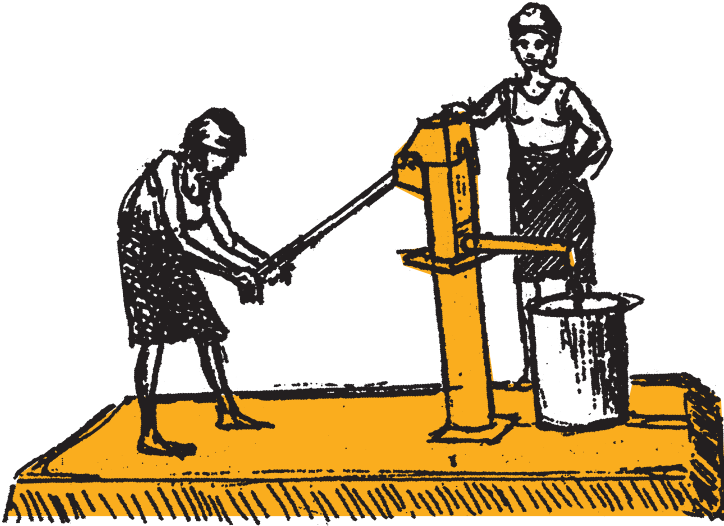
Vand er liv

Vand er liv.

Mennesker, dyr, fugle, træer og græs har brug for vand for at overleve. Man kan finde vand mange steder. I mindre damme kan man finde stillestående vand. Vand kan også komme ud af pumper. Vi har vand i floderne og i de store søer. Der er regnvand, og kildevand som springer ud af jorden. Vi har også vand, som kommer ud af vandrør.

Vi bruger vand til mange ting.

Vi bruger vand til at tage bad i og til at drikke. Vi bruger vand til at lave mad med, og når vi vasker vores tøj. Vi bruger også vand, når vi bygger huse af ler.

Hvis vi gerne vil drikke vand, er det vigtigt at vælge vandet omhyggeligt. Der er både godt og dårligt vand. Der er ingen bakterier i godt vand. I dårligt vand kan der være bakterier, som gør os syge.

Vand fra vandhaner og fra vandpumper er godt vand. Vand fra dybe brønde er også godt. Vand, som mennesker og dyr ikke bader i, er også godt vand. Der er ikke nogen bakterier i disse typer vand.

Vand er snavset, når det kommer fra kloakker og fra brønde, som ikke er dybe nok. Vand, som mennesker og dyr bader i, er også dårligt vand. Det er farligt at drikke dårligt vand. Der er bakterier i dårligt vand, så vi bliver syge. En af de sygdomme, vi kan få ved at drikke dårligt vand, er guinea-orm. Det er den mest almindelige sygdom.

Hvis du vil drikke vand, skal du derfor sørge for, at vandet er godt.

Historie 35

Hvad skal vi lege?

Børn i Ghana leger mange lege. Nogle leger de i måneskinnet, og andre leger de om dagen. Om aftenen kan børnene ride, spille bold, bryde, fortælle historier, danse og lege skjul. Om dagen kan de også godt lide at lege skjul, bryde, spille fodbold, spille kalaha og dam.

Det er godt for børn at lege. Det hjælper børn til at blive sunde, stærke og glade. Det giver også børn et fællesskab, gør dem tålmodige, målrettede og fornuftige. Derfor er det vigtigt for børn at finde på lege og at lege med hinanden. Men børn skal lege på bestemte tidspunkter. Det er ikke godt for børn at bruge den tid, hvor de skal arbejde, på at lege.

I dag er fodbold det spil, som børn bedst kan lide at spille. Det er et spil, som børn og voksne spiller overalt i verden. På grund af alle de gode ting, der er ved at lege, er det vigtigt for alle børn at lege.

En balje køkkengrej for to års arbejde

Tekst og foto: Hanne Selnæs

Her er Fati. Hun er 11 år. Hun er smart. Hun er ikke som de andre piger i landsbyen. Hun går i blå buksedragt med orange mønster. Hun har flotte fletninger. Fati er ikke stille og usikker. Hun smiler og ser folk i øjnene, når hun taler med dem.

Fati har boet i den store by. Folk i byen har mobiltelefoner og fjernsyn. I byen er der meget liv. Der er trafik. Biler der dytter. På gaderne er der mange boder. Her sælger folk alt mellem himmel og jord.

Nu bor Fati i landsbyen igen.

Landsbyen hedder Soma.

I Soma er der stille. En ged bræger og en hane galer. Man kan høre dem langt væk.

Husene er lavet af ler. Der er flotte mønstre i leret. Husene er bygget tæt. Tagene er flade og hænger sammen. Fati kan gå fra hus til hus heroppe. Kvinderne tørrer tøj på tagene. Der ligger også chili til tørre i solen. Børnene hjælper med at hente vand eller leger. Der er meget varmt.

De gamle mænd hviler sig hele dagen. De ligger i skyggen af et stort træ.

I Soma er der ikke strøm. Der er heller ikke telefoner. I Soma er der kun huse og marker. Mellem husene går geder og grise. Her er tørt og støvet. Vejene er lavet af jord. Der kan gå flere dage, før der kommer en bil. Så står høvdingen og de gamle mænd op.

For to år siden kom en dame til landsbyen. Hun kom fra Tuna, en by 20 kilometer væk. Damens datter havde født et barn. Hun søgte efter en barnepige. Det blev Fati. Den gang var Fati kun 9 år. Hun gik ikke i skole. Men hun var

FAKTA:

Det koster 400 kr. at sende et barn som Fati i skole. Det betaler både hendes skolebøger og løn til hendes lærer.

stor nok til at arbejde.

Damen tog Fati med til den store by. Byen lå langt væk. Den hed Kumasi.

Nu skulle hun bo hos damens datter.

Fati var ked af det. Hun savnede sin familie. Hun kunne ikke sove om natten.

Damens datter arbejdede i en stor butik. Fati var alene hjemme med det lille barn. Barnet græd og græd. Fati gik hen til butikken. Hun fortalte, at barnet græd. Så blev damens datter sur. Hun slog Fati med sit bælte.

Damen fra Tuna kom til Kumasi. Hun hørte at Fati blev slået. Så tog hun Fati hjem til Soma igen.

Nu bor Fati hos sin bedstemor og bedstefar.

I Soma har de kun et soveværelse. Her står Fatis løn fra dengang hun arbejdede. Det er en stor balje af zink. I baljen er der fade og tallerkener. Der er også plastikskåle og låg og gryder.

Fatis bedstemor siger, at Fati skal gemme baljen, til hun bliver gift. Fatis bedstemor er klog. Hun har også bestemt, at Fati nu skal i skole.

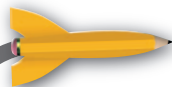
Fati er glad. Nu går hun i skole for første gang i sit liv, selvom hun er 11 år. Hun skal gå i en særlig klasse i et år. Den særlige klasse er lavet af Ibis. Først skal hun lære at læse og skrive. Så kan hun komme i den rigtige skole. På det rigtige klassetrin.

Sådan er det for flere børn i landsbyen.

Fati er glad for sin lærer. "Jeg lærer mange gode ting," siger hun.

Fati vil gerne være god til at læse og skrive. For hun har en drøm.

"Jeg vil uddanne mig. Jeg vil blive en god syerske og rejse ud i verden," smiler Fati.

Josefa kom i skole

Hvis du var med i Hele Verden i Skole sidste år, kunne du læse i *LæseRaketten* om den indianske pige Josefa fra Guatemala. Hendes forældre have ikke råd til at sende hende i skole. I stedet måtte hun hjælpe til derhjemme. Her passede hun familiens gris, vaskede tøj og gjorde rent.

I dag går Josefa i skole. Hele Verden i Skole-indsamlingen sidste år gik nemlig til at hjælpe Josefa og andre fattige børn i Guatemala med at komme i skole. I alt har de danske elever, der var med i Hele Verden i Skole sidste år, været med til at give 200 børn i Guatemala chancen for at starte eller forsætte i skolen de næste tre år. Ibis mødte Josefa i hendes nye skole.

”Det er helt utroligt. Det er ikke til at forstå, at børn i Danmark har læst om mig, og at danskerne vil hjælpe os,” siger Josefa, mens de mørke øjne stråler.

Josefa er 9 år i dag. Hun kommer fra den lille bjerglandsby Sacbichol. Hun bladrer i *LæseRaketten* fra sidste år og ser billedet af sig selv, hvor hun fodrer sin gris med majsblade. Det gør tydeligt indtryk, selvom Josefa ikke bruger store armbevægelser.

”Jeg er meget glad for stipendiet. Mine forældre har ikke råd til at sende mig i skole uden et stipendium,” forklarer Josefa om den hjælp som hun har fået til at komme i skole.

Josefa og de andre børn i projektet har ikke kun været heldige med at komme i skole. De var også heldige, da orkanen Stan ramte Guatemala i oktober måned sidste år. Mange mennesker i Guatemala blev dræbt, mange huse,

veje og marker blev ødelagt. Også i områder tæt på, hvor Josefa og de andre børn bor.

Heldigvis skete der ikke noget med Josefa eller de andre børn i projektet, og ingen af deres skoler blev ødelagt af orkanen. H.C. Andersen ABC-fonden gav sidste år en krone for hver elev der læste *LæseRaketten* til Josefas projekt. I alt blev der samlet 261.000 kr. ind.

Foto: Arne Simonsen.

Elefantfælden

Af Iselin C. Hermann

Illustrationer: Dorte Karrebæk

Frede og Frode er bedste venner, det er nok også dét med navnene. Det var i alt fald sådan det begyndte. Frede går i Y-klassen, og Y'erne og X'erne er altid imod hinanden. "X er en heks", "Y æder bly" ... sådan noget råber de til hinanden i skolegården, helt åndssvagt og det betyder ingenting, sådan er det bare. Men så var det, at Frode kom ind i X-klassen. Han er skeløjet og har briller, og dét drillede de ham så meget med i den anden skole, at han blev nødt til at flytte.

"Ser du dobbelt inde i dit hode, Frode?" råber én af Y-drengene nede i det første frikvarter. Ham, der driller Frode, er tyk, men det bliver han ikke drillet med. Klasselæreren har nemlig sagt, at man ikke må drille nogen, bare fordi de er tykke, og bare fordi de for eksempel spiser fjorten pølseadder med remoulade på til frokost hver dag. Man må ikke drille for dét. Klasselæreren er selv tyk, men det er hun ikke altid. Det er kun lige for tiden at hun er det, for hun er nemlig gravid og skal føde om to måneder. Klasselæreren hedder Hannah, men børnene kalder hende for Otto, for begge navne kan siges forfra og bagfra på den samme måde. "Otto er gravid" – det lyder sjovt. Men det er altså ikke for at drille eller noget, at de siger sådan. For de kan virkelig, virkelig godt lide Otto, hun er god til at læse op og til at digte historier selv, og hun skælder aldrig ud. Hvis hun bliver gal eller irriteret, taler hun bare med sin bestemte stemme, det er en okay måde, synes børnene i Y-klassen. X-ernes klasselærer, til gengæld, han er ligesom sit navn.

Han hedder Suhr, Hallgrim Suhr ... sikke et navn at rende rundt med hele sit liv. Kun overgået af Bruno Prutman! Men det er en anden historie.

Ham den tykke dreng, som driller Frode, spørger også om de skal lege *Bro, bro, brille*, men det er ikke fordi han vil lege, det er bare for at gøre nar ad ham, fordi han går med briller.

Frede har fregner og det er han blevet drillet med.

Fregner eller øjne der ser indad, det er jo ikke noget man gør med vilje, vel? Så Frede går hen til den nye dreng.

"Hej," siger Frede. "Vi hedder næsten det samme."

Og sådan blev Frede og Frode venner. Og fra nu af er de sammen næsten hver dag. Frode bor lidt uden for byen og ikke så langt fra en lille skov. De to nye venner har lavet en hule oppe i et gammelt træ, og de cykler tit derud med saftevand og kiks. Med en kniv har de ridset deres to F'er ind i barken, for det er deres træ og deres hule. Derfor bliver de totalt vrede, rasende, sure og kede af det, da de en eftermiddag kommer ud til deres sted og finder hulen halvvejs revet ned. I Danmark har vi ikke aber eller tigerdyr, som ville kunne klatre op og lave ravage. Det kan kun være et menneske. Men hvem ville gøre sådan noget? Frode er lige ved at græde.

"Hvis det var mig, som havde gjort det," siger Frede, "så ville det være for at drille. Hvis man driller, vil man gerne se, hvordan det virker, og så kommer man tilbage. Kom, vi gemmer os!"

I nærheden af hulen er der et tæt buskads, hvor drenge kryber i skjul. De har proviant med og masser af tid. Men der går ikke længe førend de hører en cykel på stien.

"Der kommer nogen!" hvisker Frode.

Frede nikker, sætter pegefingern til læben som tegn på at Frode skal være stille, og han lægger en hånd på Frodes arm som tegn på, at han ikke skal springe ud på vejen, men blive hvor han er. De to drenge øjne er helt runde, da de ser, hvem det er, der kommer cyklende, og da de ser på hinanden. "Det er *den-tykke-dreng-fra-skolen*," siger de til hinanden med øjnene. Drengen smider cyklen fra sig og går en runde. Heldigvis at Frede og

Frode har været så kloge at trække deres cykler med ind i buskadset. Den tykke dreng tror slet ikke, at de andre har været herude, og han kravler op ad deres stige, op i deres hule og slår på deres halvtag, så det splintres. Da han kravler ned ad stigen igen, river han tværpindene ud, så man ikke kan kravle derop mere.

Frode er så rasende, at han er lige ved at springe i luften eller op som en trold af en æske, men Frede holder ham tilbage. Han har en plan. Da den tykke har betragtet sine nye ødelæggelser med kendermine, tager han sin cykel og vender sin dumme snude hjemad.

”Jeg kan ikke klare det, jeg kan ikke klare det, jeg kan ikke klare det!” græder Frode og stamper i jorden. Men Frede har sin plan. Nu fortæller han den til Frode, som bliver helt glad ved tanken. De begynder allerede samme eftermiddag, og de er enige om at pjække fra skole dagen efter for at planen kan fuldføres.

”Og jeg gider ikke se på det fede pølsedyr imorgen i skolen,” siger Frode. De er helt enige.

Det er dagen efter, og drengene er færdige. De gemmer sig selv og cyklerne og venter.

”Han cykler helt sikkert herud lige efter skole,” siger Frode.

”Hm, hm.” Frede nikker. Og de hører en cykel på stien. Frode lukker øjnene af bare spænding. Men det gør Frede heldigvis ikke, for i næste nu er han ude på vejen og står med armene ud til siden, ligesom de gør i skolepatruljen.

”STOOOOP!” råber han til en gammel dame med en lille hund i cykelkurven.

”De må ... der er ...” Hvordan skal han forklare det?

Og damen ser helt forvirret ud og ... åh nej, nu kan Frede se den tykke komme cyklende. Planen er lige ved at gå i vasken.

"I dækning!" hvæser Frede til damen, som er så gammel, at hun har oplevet krigen og nok har respekt for den slags. "I dækning!"

Hun smider sig i grøften med hunden i favnen. Frede smider sig i den anden grøft lige i sidste øjeblik, for der kommer han. Han kigger op mod hulen, eller dét der er tilbage af den. Perfekt! Han ser ikke ned på vejen. Super! Nej, det var det pludselig ikke, for nu drejer han væk fra vejen og kører rundt om deres træ, og så vender han sin dumme snude hjemad igen. Nu er Frode sur, Frede tosset og hvad de ikke er, dét er damen med hunden. Hvad de bilder sig ind? Sådan nogle bøllefro og snøthvalpe! De prøver at forklare sig ved at pege op mod hulen, men hun er ikke til at overdøve, så meget skræpper hun op. Pludselig er her total trafik og tumult. Dér bag dem kommer to kondiløbere, hunden hopper ud af damens favn, den gøer og gøer ad de to løbere. Damen efter hunden, Frode efter damen, men Frede løber baglæns foran hende. BANG. KRASCH. DONK. Dér røg Frede ned i den elefantfælde, de havde gravet til det fede pølsedyr. Et dybt hul, dækket til med tynde grene og græs. Damen med hunden og kondiløberne står og ligner tre spørgsmålstegn. Hunden ligner sig selv.

"Av, av, av!" lyder det dernede fra. Bulder og brag ... Nu er Frode også nede i fælden. Han hoppede selv derned, for at hans bedste ven ikke skulle være alene i verden nede under jorden. Frode prøver at trøste Frede, men Frede er utrøstelig. Det gør ondt i hans fod, men det er ikke det værste. Det værste er, at de ikke fik hævn. Det må de have! Og det får de. For nede i hullet, som de har gravet, er der nogle ulækre, slimede, rødbrune snegle. Det er "dræbersnegle" siger Frode, som har set sådan én æde en almindelig sort skovsnegl engang. Dræbersnegle æder alt, har hans far fortalt ham.

"Æder de også pølsedyr?" snøftegriner Frede.

Det er Frode, der får idéen. Det er Frede, der fører den ud i virkeligheden, for han går jo i klasse med pølse-dyret.

Næste dag da den tykke dreng åbner sin store, store madkasse, mens han glæder sig til de fjorten madder

med remoulade på, udstøder han et skrig. Pølseadder, remoulade og madpapir er ved at blive fortæret af fire slimede, rødbrune dræbersnegle. Og på et lille plastikskilt, som sneglene ikke kan æde, er der tegnet et dødnin-gehoved med to knogler over kors nedenunder.

"Adddr!" råber Pølsedyret. "Der er maddiker i mine madder!" Han begynder at hyle og tude, så snot og tårer løber ned over hans trøje og ned i madkassen.

"Jamen, Axel dog," (det hedder han faktisk) "Axel, hvad sker der?" spørger Otto. Hun går hen og tager ham om skulderen.

"Se!" hyler han og smider madkassen fra sig på gulvet.

Frede må smøre sit grin af i ærmet. Det er for fedt det her. Pøsefryd!

"Hvorfor er de snegle kommet ned i din madkasse?" vil Otto vide.

"Det er fordi ... det er fordi ... der er nogen som driller mig hele tiden!" hulker Axel.

"Hvem driller dig?"

"Det er Fregne-Frede, ja det er ... og så ham den skeløjede inde fra X-klassen."

"Undskyld," siger Otto, "kan du ikke lige tale ordentligt, Axel." Nu er det, at hun taler med den der bestemte stemme. "Hvis det er Frede og Frode, du taler om, så kald dem deres rigtige navne for det første, og for det andet ville jeg da gerne vide, hvorfor de driller dig, det må der da være en grund til!"

Otto går over til Frede som er blevet sprut-rød i hovedet af grin, men også lidt fordi han er flov. "Kender du noget til dét her, Frede?" spørger hun.

"Næ ... det ... jeg ... jo, det gør jeg faktisk," han retter sig i stolen og ser Otto lige ind i øjnene. Hun er pæn,

synes han. "Det er fordi Frode og jeg har en hemmelig hule, jeg siger ikke hvor den er, for så er det jo ikke hemmeligt mere. Men Axel har fundet ud af hvor den er, og så har han ødelagt den, revet taget af og alt muligt. Og ... ja, så ville vi ta' hævn, altså."

"Det passer ikke, jeg kender slet ikke noget til deres hule ude i skoven, nej jeg gør ikke!" råber Axel. "Jeg har aldrig været derude, og det er over hele hovedet heller ikke mig, som har ødelagt trappestigen, nej det er ikke."

"Hvordan kan du vide dét med stigen, så?" Frede er så sprut-rasende at han spytter. "Hva', om jeg må spørge?"

"Sku' du spørge fra nogen, prik-fjæs?" råber Axel af ham.

"Jamen, søde venner," Otto sætter sig på katederet. "Jeg kan da godt forstå at Frede og Frode er kede af at deres hule er blevet ødelagt, og hvis det virkelig er dig, som har gjort det, så kan du da ikke ligefrem forvente at få ros for det. Og Frede har faktisk ret. Hvordan kan du vide dét med stigen, hvis ikke det er dig, der har gjort det?"

"Jamen, det er dem, der er åndssvage ..." hulker Axel.

"Prøv at høre her," siger Otto "det er sådan krig begynder. Hvis folk i stedet for at slås prøvede at tale sammen, ville verden se anderledes ud. Jeg lover, at jeg ikke siger til nogen som helst, hvor hulen er, hvis I vil vise mig den. Så kunne vi tage derud alle fire, Frede, Frode, Axel og jeg, og så kunne det hele blive godt igen.

"Jamen, hva' med mine madder?" klynker Axel.

"Du ka' tage én af mine." Frede ved ikke engang selv, hvad der går af ham. Men pludselig får han ondt af Axel, for der er ingen som gider være sammen med ham, fordi han er så åndssvag. Men hvis nu der var nogen, som gad

lege med ham, ville han måske være anderledes.

"Mener du det?"

"Ja, den er altså ikke med remoulade, men bare ta' den."

Efter skole cykler de tre drenge og Otto ud i skoven.

"Ja, hvis jeg kunne cykle med bind for øjnene, så gjorde jeg det gerne," siger hun grinende, "for så ville jeg jo ikke kunne finde hulen igen. Men jeg lover aldrig at fortælle til nogen, hvor den ligger."

"Nej, det er helt i orden," siger Frode.

Og dér er den, hulen. Helt raseret. Otto har taget noget værktøj med fra sløjd-lokalet, og det mærkelige er, at da Axel begynder at reparere trappetrinnene, er det som om der sker noget med ham.

"Ved I hvad? Man kunne da godt sætte nogle flere tværpinde på," udbryder han, "så man lettere kunne klatre op!"

Og det har han ret i, der var enormt langt mellem trinnene før.

Inden mørket falder på, er hulen ikke alene repareret, den er blevet bedre end før. Taget er mere solidt, og der er oven i købet kommet en lille veranda på. Otto har sidet nede i græsset og set på. Hun mener ikke, at hulen er for gravide. Og det kan hun have ret i. Ligesom dét med at verden ville se anderles ud, hvis folk talte sammen i stedet for at slå.

Måske, det er ikke sikkert, men måske, tænker Frede og Frode næsten samtidigt, vil de bede Axel tage med herud i morgen. Det kunne jo være at hulen skulle udbygges

endnu mere og gøres stor nok til tre. Eller til fire og en baby når Otto har født om et par måneder ... det kan godt være, de spørger ham.

Sarina

Af Merlin P. Mann

Illustration: Jan Kjær

Den sad nøjagtigt, som den skulle. Sarina havde ført slaget hele vejen igennem og ramt Linses kind så rent, at det næsten ikke kunne mærkes i håndfladen. Smældet ringede i ørerne, og Linse nåede at lande tungt på bagdelen, før hun opfattede, hvad der var sket. Først nu forstod Sarina, hvor hårdt hun egentlig havde slået, og mens Linse stak i et hysterisk hyl, blandede den dårlige samvittighed sig med stoltheden over at have serveret den perfekte lussing.

»Sarina!« lød det skarpt fra Frue Luana. Hun gik målrettet over gårdspladsen, mens Sarina stod som forstenet i samme akavede stilling, som hun var endt i efter slaget. Linse kom til gengæld hurtigt på benene og løb straks hen for at tage fat i Frue Luanas skørter.

»Sarina slog mig! Den lede møgtøs slog mig!« skreg Linse tårevædet og pegede ivrigt på sin knaldrøde kind. Linse nåede at sende Sarina et skadefro smil, før hun med stor dramatik pressede ansigtet ind mod Fruens gule uldkjole og gav sig til at hulke hjerteskræende. Sarina skar en grimasse over Linses skuespil, selvom det selvfølgelig ikke gjorde hendes sag bedre. Frue Luana så ned på den vrælende Linse, men hun så ikke ud til at lade sig mærke af dramaet. Hun løsnede Linses greb og puffedede hende i retning af huset. Linse sendte et sidste blik med sine hundeøjne op på Frue Luana, før hun trippede af sted. Sarina nåede lige at se hende række tunge, inden hun forsvandt bag døren til sovesalen.

»Lærer du det aldrig?« spurgte Frue Luana, da hun

havde stået overfor Sarina i noget, der mindede om en evighed. Sarina sagde ikke noget, men det var vist heller ikke et af den slags spørgsmål, der skulle svares på, for Frue Luana fortsatte bare: »Er du klar over hvor afhængige vi er af hinanden her på skolen?« Sarina nikkede og så ned i jorden. »Vi er Helbredere. Andre folk kalder os udskud og hekse, men vi udfører vores hverv, selvom vi er forfulgte.« Sarina skulle lige til at sige noget, men Frue Luana var ikke færdig med sin tale.

»Der er ikke plads til splid i egne rækker. Vores skrøbelige klan tåler ikke ufred.«

»Jamen, hun ødelagde min halskæde, Frue! Med vilje!« fløj det ud af Sarina, men lærerinden var slet ikke interesseret i at høre Sarinas version af historien.

»Stille!« sagde hun og tog en dyb indånding. »Vil du ikke være Helbreder, Sarina?«

»Jo, men ...«

»Hvordan kan du blive Helbreder, hvis du ikke har lært at tilgive?« spurgte Frue Luana og lød næsten bekymret.

»Men ... hun er altid efter mig. Hun gør alt for, at jeg bliver smidt ud af skolen!« sagde Sarina med sammenbidte tænder. Frue Luana tog en dyb indånding og lagde så hånden på Sarinas skulder.

»Så må du jo bare sørge for at blive ...« hviskede hun og blinkede til Sarina.

»Troldeurt og rosentak! Æv!« sagde Sarina og sparkede til grankoglerne. Det ville tage hele eftermiddagen at finde de urter, Frue Luana havde sendt hende ud efter.

Det var helt sikkert ment som en straf, og Sarina syntes, det var hamrende uretfærdigt. Hvorfor skulle Linse ikke straffes for at have ødelagt Sarinas halskæde? Linse blev aldrig straffet for noget som helst, for de andre dækkede altid over hende. Der var ingen, der dækkede over Sarina. Hvad lavede hun overhovedet på den dumme skole?

Mens hun gik og bandede og svovlede for sig selv, var Sarina kommet længere og længere væk fra huset. Faktisk var hun kommet helt hen til den bæk, eleverne ikke måtte krydse. Skovboerne havde fortalt, at der var soldater i området for tiden, men Sarina havde nu aldrig set nogen. Hvad i alverden skulle de også helt herude? Selvom det var ulovligt at oplære Helbredere, kunne Frue Luanas lille skole umuligt være værd at lede efter.

»Jeg gør, hvad der passer mig!« vrissede Sarina og sprang over bækken, selvom der sikkert ikke var større chance for at finde troldeurt på den anden side. »Hun kan da bare straffe mig igen, hvis hun vil ...« Sarina gik videre med raske skridt. Hun kiggede ikke efter urter længere. Hun gik bare.

Det var ved at blive mørkt, da Sarina standsede brat. Hun havde hørt noget. En underlig lyd, som fra et dyr. Et såret dyr. Hun kom pludselig lidt i tvivl om, hvor langt væk hun egentlig var gået. Hun havde vist aldrig før været i denne del af skoven. Hendes hjerte begyndte at hamre hurtigere, men hun kunne ikke lade være med at bevæge sig i retning af lyden. Det kunne jo være en hjort, der var kommet til skade.

Sarina havde aldrig været god til at se i mørke, og selvom det kun var tusmørke, var hun alligevel ved at falde over skikkelsen, før hun opdagede den. Dér, i skovbunden, lå en voksen mand. Sarina udstødte et skrig af

forskrækkelse, men skikkelsen lå helt stille. Sarina missede med øjnene. Han var klædt i laser og pjalter og var både beskidt og mager. Det måtte være en rakker. En af dem, der ikke havde noget hjem og som gik fra gård til gård for at tigge mad. Som regel fik de bare prygl, og det så ham her også ud til at have fået.

»H-hjælp mig,« gispede manden pludselig og rakte sin hånd op mod Sarina. Det gav et sæt i hende, og hun tog et skridt baglæns. »Vil du ikke nok hjælpe mig ...?« hulkede han og så på hende med tomme, bedende øjne. Sarina sank en klump. Hun havde set den slags øjne mange gange før. Hun var selv vokset op på en fattiggård og kendte kun rakkerlivet alt for godt.

»Hvad er der sket med dig?« spurgte Sarina forsigtigt. Rakkeren hostede og satte sig kluntet op. Hans højre arm hang slapt ned, og selv på afstand kunne Sarina se, at den måtte være brækket eller gået af led.

»Jeg skal bare have lidt mad og hvile ...« sagde rakkeren. »Bor du i nærheden, lille pige?«

Sarina kunne ikke lade være med at nikke. Hun så op og tænkte sig grundigt om. Det måtte være i den retning skolen lå. Hun pegede. »Jeg tror nok, det er den vej,« sagde hun efter en lang pause. »Du skal have gjort noget ved armen. Kan du gå, hvis jeg støtter dig?«

»Sådan en rakker kan jo både være landevejsrøver og spion!« sagde Linse anklagende. »Du har brudt skolens regler, og du bragt os alle sammen i fare ved at tage din tiggerven med!«

»Han var såret!« råbte Sarina og knyttede næverne.
 »Er vi måske ikke Helbredere? Skal vi ikke tage os af de syge?«

Frue Luana kom ind ad døren og gik med bestemte skridt hen til Linse og Sarina. De andre elever trak sig lidt tilbage, men ingen forlod spisesalen, for det var altid spændende, når der var ved at falde brænde ned for Sarina. Ikke nok med at hun var kommet alt for sent hjem og var buldret ind i salen midt under aftensangen - hun havde også haft en vaklende rakker med! Frue Luana og en af karlene havde skyndt sig at få rakkeren ind på sygestuen, og mens lærerinden var væk, havde skænderiet mellem Sarina og Linse haft frit spil.

»Så er det godt!« sagde Frue Luana og holdt en truende finger op foran både Linse og Sarina. »Linse har fuldkommen ret, Sarina. Du forlod skolens område, og ved at hjælpe rakkeren herhen har du afsløret vores sted for en fremmed. Det var dumt, og det var farligt!«

Der var næsten ikke plads til det smørrede grin på Linses ansigt. Hun lagde armene over kors og sagde giftigt:
 »Jamen, så må Sarina ikke gå på skolen længere!«

»Stille!« sagde Frue Luana og satte fingerspidsen hårdt i brystet på den overraskede Linse. »Sarina har vist, at hun først og fremmest tænker på de svage og sårede. Det er sådan en Helbreder tænker!«

»Jam- ...« udbrød Linse. »Hvad nu hvis den usle rakker er spion? Eller er ude på at myrde os?«

»Han er ikke stand til at myrde nogen som helst,« sagde Frue Luana. »Vi har bundet hans arm op, og nu ligger han og sover på sygestuen.« Hun klappede hænderne til samling og alle eleverne rykkede tættere på. Frue Luana rømmede sig. »Nu skal I alle sammen tage det helt roligt.

Det her er en uheldig begivenhed, men Sarina gjorde det af et godt hjerte. I morgen får vi nogle af skovboerne til at ride rakkeren langt væk herfra, så han ikke kan bringe vores skole i fare. Men vi er nødt til at hjælpe, når vi kan. Det er derfor, vi er Helbredere ...«

Med en håndbevægelse fik Frue Luana alle til at finde deres pladser igen. »Nu synger vi den sidste aftensang, og så går alle til ro. Sarina sover i skuret, da hun har været udenfor skolens område uden tilladelse!«

Der lød en fnisen blandt eleverne, men Sarina kunne ikke lade være med at tænke, at straffen lige så meget var for hendes egen skyld. Linse ville nok få gjort natten rigtig ubehagelig for Sarina, hvis hun lå i sovesalen. Sarina var både trist og lettet på en gang. Gid hun aldrig havde krydset bækken. Men det var for sent at fortryde nu.

Det var koldt i skuret, for man kunne ikke tænde bål derude. Sarina måtte klare sig med en masse uldtæpper og kokekonens gamle gedeskind. Det hjalp alt sammen lidt, men hun havde frosset i løbet af natten. Kulden havde sneget sig helt ind i hendes drømme, hvor hun var blevet jagtet over sneklædte marker af vilde ulve. Faktisk troede hun, at det var et ulvehyl, der vækkede hende. Men det var menneskeråb. Hujende, skrigende og larmende.

Sarina rejste sig forskrækket fra sit leje og så sig hurtigt omkring. Larmen kom ude fra gårdspladsen. Sarina fik fat i sine støvler og stak hurtigt sine uldsokkeklædte fødder i dem. Ganske forsigtigt listede hun sig hen til døren. Sprækkerne i skuret var store nok til at man lige kunne kigge ud.

»Soldater!« gispede Sarina, og bed sig straks i læben over, at hun var kommet til at sige noget. Men det gjorde ingen forskel, for de ti-femten mand, der gik rundt derude, talte alligevel så højt, at ingen kunne have hørt hende.

»De er alle sammen stukket af!« råbte en af soldaterne. »Skal vi sætte efter dem?«

»Det er bare kvindfolk og småunger,« sagde en ældre ryttersoldat, der sad på sin hest og skuede ud over gårdspladsen. »De holder sikkert ikke længe i skoven alligevel. Bare sæt ild til heksereden, så vi kan fortælle kaptajnen, at vi har arbejdet for føden.«

Soldaterne begyndte at grine højlydt. En af dem fik snart ild i en fakkel, mens rytteren sendte en spytklat over skulderen og satte hesten i skridt ud af vejen. Veltilfreds med morgenens udbytte. Sarina gøs. Det kunne godt være, at soldaterne ikke havde tænkt sig at gennemsøge skuret, men ilden ville brede sig lynhurtigt. Hun måtte ud i en fart.

»Hallo!« råbte en af soldaterne. »Dér løber en unge! Hun må ha' gemt sig i skuret!« Sarina så sig ikke tilbage. Hun styrede bare direkte mod krattet og skoven. Hun kendte trods alt området bedre end de fleste og kunne nok ryste soldaterne af.

»Haps!« grinede en soldat og greb fat om livet på Sarina. Hun havde ikke set ham, for han havde stået rundt om hjørnet på skuret og pisset. »Du bli'r her, lille heksetøs!«

»Jeg er ikke nogen heksetøs!« skreg Sarina og hev og sled for at komme fri. Soldaten grinede og smed hende hårdt ned mod jorden.

»Hvad er du så?«

Sarina hev efter vejret. Hun var landet på maven og havde helt misten pusten. »J-jeg er bare en rakker. Jeg sneg mig ind i skuret i nat ...« sagde hun til sidst. Soldaten så på hende. Hun så ret slidt ud efter den dårlige nats søvn.

»Så rak videre med dig, tøs!« fnøs soldaten og satte støvlen i Sarinas bagdel. Sarina kom hurtigt på benene. Hun stirrede truende på den morgengrimme soldat.

»Pas nu på hun ikke går til angreb,« råbte en af de

andre soldater med et grin. Den morgengrimme grinede bredt, og bukkede sig ned foran Sarina. »Der er sgu' nok ikke den store slagkraft i sådan en rakkertøs ...« Mere nåede han ikke at sige, før Sarina havde givet ham en perfekt, syngende lussing. Chokket fik soldaten til at miste balancen og sætte sig på halen ned i et gammelt vandtrug foran skuret. Mens soldaterne brølede af grin, satte Sarina i løb ind i skoven.

Sarina løb alt hvad remmer og tøj kunne holde. Heldigvis gad soldaterne ikke at indlede en jagt, men hun måtte alligevel så langt væk som muligt. Hun havde slet ikke haft tid til at tænke over, hvad der var sket. Hun vidste bare, at alle de andre var stukket af. Uden hende. Nu var hun alene. Helt alene.

Pludselig så hun en rytter mellem træerne. Hun kastede sig i skjul bag et træ og holdt vejret så godt hun kunne, selvom hun var forpustet. Hun kiggede forsigtigt frem. Rytteren var den ældre soldat fra før, men han havde heldigvis ikke set hende. Han talte med en mand, og Sarina satte sig musestille ned for at lytte. Hun kunne høre mandens stemme. Det var rakkeren.

»Men gode Herre ... De lovede at belønne mig!« bad rakkeren. »Jeg viste jer vejen til heksene ...«

»Hold nu kæft, tigger!« sagde rytten med et hånligt smil. »Du skal nok få præcis, hvad der tilkommer sådan en som dig.«

Det var som om lynet slog ned i Sarina. Hun havde naturligvis selv kunne regne det ud, hvis hun havde haft tid til at tænke. Rakkeren måtte være stukket af i løbet

af natten og have ført soldaterne hen til skolen. Hun kunne ikke vide om det hele tiden havde været hans plan, eller han bare var løbet tilfældigt på rytteren. Det var også lige meget, for det var jo Sarina, der havde vist rakkeren vejen. Hun havde sat alles liv på spil. Nøjagtigt som Linse sagde.

Sarina kunne slet ikke finde ud af, om hun skulle blive vred på sig selv eller rakkeren, men hun boblede af raseri. Det var bare så uretfærdigt. Selv Frue Luana havde sagt, at Sarina egentlig bare havde gjort, hvad enhver Helbreder ville gøre – alligevel skulle det være Linse, der endte med at få ret!

Et skrig rev Sarina ud af hendes tanker. Hun nåede lige at se soldaten sænke sin stridskølle og rakkeren falde omkuld. »Her er din belønning, tigger!« sagde soldaten og sendte endnu en spytklat af sted. Så satte han stridskøllen tilbage i bæltet og red roligt videre ad vejen.

Det føltes som en evighed, før Sarina endelig kunne rejse sig op. Hun rystede over hele kroppen. Med forsigtige skridt gik hun over mod stedet, hvor rakkeren lå. Han blødte kraftigt fra panden, men hun kunne høre, at han gispende trak vejret endnu. Sarina satte sig på hug ved siden af ham. Han udstødte en forskrækket lyd, da han opdagede, at der var nogen. Meget forsigtigt drejede han hovedet og kiggede op på hende. Først var han bange, men så genkendte han hende. Og så begyndte han bare at græde lige så stille.

»Til- ... tilgiv mig, lille pige ...« gispede han lavt. »Tilgiv mig ...«

Sarina fortrak ikke en mine. Hun havde siddet på hug og stirret tavst på rakkeren i lang tid, mens han græd som et lille barn. Så tog hun beslutsomt fat i sin under-

kjole og rev et stykke stof af. Hun foldede det sammen og pressede det mod hans sår.

»Hold på det her,« sagde hun med myndig stemme. »Jeg må ud og finde noget vand, så vi kan rense såret, før vi lægger en forbindelse.« Manden stirrede dybt forundret på hende, men han gjorde, som der blev sagt. Så rejste hun sig og skulle lige til at lede efter et vandløb.

»SARINA!«

Lidt væk stod Frue Luana. Sarina havde aldrig set hende se sådan ud før. Hun var helt hvid i ansigtet og hendes hår stod ud til alle sider. Frue Luana løb hen til Sarina og greb hende om skuldrene.

»Sarina, for pokker!« sagde hun. »Hvad laver du? Ved du ikke, hvad der er sket?«

Sarina nikkede. »Han stak os til soldaterne,« sagde Sarina og pegede forsigtigt mod manden. »Jeg så dem sætte ild til huset.«

Frue Luana kastede et blik mod rakkeren, der lå og pressede stofstykket mod sin pande. Så kiggede hun tilbage på Sarina.

»Jeg ved godt, det er min skyld,« fortsatte Sarina og lukkede øjnene. Hun tog en dyb indånding. »Så snart jeg har forbundet hans sår, skal jeg nok løbe langt væk. Så bliver I fri for mig for altid ...«

Frue Luana satte sig på hug. Hun tog blidt om Sarinas hoved og strøg hendes snavsede lokker væk fra øjnene.

»Skylden er ikke din, Sarina,« sagde Frue Luana bestemt. »Den er min, for jeg lod manden slippe væk. Dig, derimod ... du har blot vist dig yderst værdig!«

»Værdig?« sagde Sarina og så mærkeligt på Frue Luana.

»Dit hjerte er en Helbreders hjerte. Jeg kan ikke bygge

skolen op igen, men jeg vil bede dig om at blive min lær-
ling!«

Sarina stod med åben mund og stirrede på Fruen.

»Jamen ... jeg har jo gjort alt forkert?«

»Du har forsøgt at hjælpe de svageste. Og du har tilgi-
vet den, som har tilføjet dig de største lidelser. Du bliver
en stor Helbreder en dag.«

Sarina kunne ikke lade være med at smile, selvom alt
lige havde set så håbløst ud. Frue Luanas lærling. »Men
hvad med skolen?«

»Skovboerne har lovet at tage sig af børnene, men jeg
kan ikke blive her i området. Det er mig, soldaterne leder
efter.«

»Skal jeg så rejse med dig?«

Frue Luana nikkede. »Ja, men først skal vi have stop-
pet hans blødninger. Nu er du jo lærling, Sarina. Så er
man i skole hele tiden!«

Sarina kunne ikke lade være med at grine. Hun havde
aldrig troet, hun ville blive glad for sådan en besked. Så
satte hun i løb efter vand.

Latifa hos tanten

Tekst og foto: Hanne Selnæs

Latifa kender ikke sin egen alder, men ved, hvor hun er vokset op. I landsbyen Walawale nord for fra Tamale.

Af størrelse ligner hun en pige på omkring 11 år, men hendes hænder og fødder er alt for store til den alder og afslører, at hun nok er cirka 14 år. Underernæringen har sat sig i hendes krop.

Hver dag holder hun til på Tamales Nye Marked – hvor masser af udrangerede minibusser, overbelæssede lastvogne og taxaer ustandselig skifter plads.

På hovedet bærer hun en trådkurv fuld af poser med koldt vand. Først når hun har solgt 100 – eller klokken er

blevet seks om aftenen, må hun vise sig i sin tantes hus. Her kan hun så gå i gang med at vaske tantens og babyens tøj. Først når hun er færdig med det, og har taget opvasken, kan hun gå i seng og sove til næste dag, hvor hendes lange arbejdsdag starter forfra.

”Hvis ikke jeg går på markedet og sælger vand, slår min tante mig,” siger Lafita, som aldrig har gået i skole.

Hvis hun sælger alle 100 poser, indbringer salget omkring 30 kroner. Aftalen mellem tanten og Latifas mor er, at Latifa selv skal have tre kroner om dagen for arbejdet.

Det er dog ikke penge, hun løbende får udbetalt, men penge som tanten sparer sammen til hende. Meningen er, at hun skal få dem, når hun har er færdig med at arbejde hos tanten i byen. Pengene kan hun få rigeligt brug for, hvis hun skal giftes. Det er nemlig dyrt.

Jeg spørger hende, om hun kan lide at bo hos tanten. Latifas svar er undvigende:

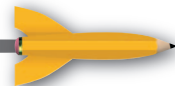
”Hun sagde jo, at hvis jeg kom for at bo hos hende, kunne jeg arbejde og tjene penge. Men jeg laver også så meget andet end at sælge vand,” siger hun om tøjvask og opvask, som ikke blev nævnt, da tanten kom med sit tilbud.

Det er ikke ualmindeligt, at piger som Latifa bliver snydt og aldrig ser den sum, eller kun nogle af de penge, de har knoklet så hårdt for.

FAKTA:

I det nordlige Ghana kommer hvert andet barn ikke i skole. De fleste af dem er piger. Det koster 400 kr. at give en pige som Latifa en ekstra chance for at komme i skole.

"En Sikker Vinder"

Jeres klasse kan deltage i indsamlings-konkurrencen "En Sikker Vinder". Vind præmier til klassen og hjælp et barn i Ghana med at komme i skole. Førstepræmien er en klasses tur til oplevelsesparken Danfoss Universe, og der er mange andre gode præmier.

For hver gang jeres klasse samler 100 kr. ind til skoleprojektet i Ghana, får I et lod i lodtrækningen om alle præmierne. Alle klasser har chance for at vinde, men klassen får flere chancer, jo mere I når at samle ind. Der er også en præmie til den klasse, som samler mest ind i alt, og til den klasse, som samler ind på den sjoveste og mest opfindsomme måde. Hvis man vil dyste om dette, skal klassen sende et brev ind til Ibis, der viser, hvad I har gjort for at samle ind.

Måske vinder I. Måske ikke. Alligevel er der én sikker vinder. Det er den pige eller dreng i Ghana, der får chancen for selv at komme i skole, lære at læse, skrive, regne og få en uddannelse.

Uddannelse er en vej ud af fattigdom. Det barn vinder muligheden for et bedre, længere, sundere og rigere liv. Derfor har vi kaldt konkurrencen for "En Sikker Vinder". Jeres klasse kan også bestille ekstra "Hele verden i skoleklistermærker" til at sælge. Et klistermærke koster 5 kr. og kan betale en læsebog i Ghana.

Vores mål er at sende mindst 375 børn

i skole, MEN TÆNK ENGANG, hvis vi kunne give endnu flere børn chancen for at lære at læse, skrive og regne.

Læs om indsamlingskonkurrencen på

www.ibis.dk

Sagnet om Akade

Af Carina Evytt

Illustration: Peter Madsen

Det var en varm og solrig dag midt i juni. Fuglene sang, der duftede af nyslået græs og overalt herskede forventninger om en varm og dejlig sommer. På en stille villavej i udkanten af byen gik en lille, spinkel dreng.

Han gik med hænderne knyttede i bukselommerne, bøjet hoved og et mut udtryk i sit ansigt. Han ænsede hverken sol eller fugle, og da han nåede bygrænsen, fortsatte han ind i skoven. Derinde var der køligere og den bløde skovsti dæmpede hans skridt. Heller ikke dette ænsede han. Han fortsatte målbevidst sin vandring ind i mellem granerne, indtil han nåede en lille skovsø. Her satte han sig ned og begyndte med hidsige bevægelser at kaste sten og kogler ud i det stille vand.

Efter et stykke tid blev han dog også træt af dette. I stedet lagde han sig på maven i græsset og begyndte at græde. Kort efter mærkede han et lille vindpust i sit hår og noget landede ved siden af ham. Han tørrede hurtigt øjnene, satte sig op og så sig omkring. Et stykke fra ham sad to store, sorte fugle og iagttog ham med hovedet på skrå.

Drengen nåede hverken at blive bange eller overrasket, for i det samme lød en dyb stemme bag ham.

”Goddag min ven. Hvem er du og hvorfor kommer du her i så sort humør?”

Drengen vendte sig efter stemmen og fik øje på en gammel mand, der sad på en væltet træstamme et par meter bag ham. Den gamle var høj og tynd, havde en lang knortet kæp i sin højre hånd og bar en stor, sort kap-

pe. Hans skæg var langt og kraftigt og skinnede som sølv i solen, der legesygt spillede i det. Men det mærkeligste ved denne fremmede var hans blik.

Hans ene øje skinnede stærkt og blåt og mødte drengens nysgerrige stirren uden at blinke. Det andet øje var der ikke. Øjenbrynet var faldet en smule ned, men kunne dog ikke skjule, at øjenhulen var tom.

Drengen så det kun et kort øjeblik, så stirrede han fascineret ind i det levende blå øje og svarede.

”Jeg hedder Martin. Hvem er du?”

Den gamle trak på skuldrene.

”Det er ikke vigtigt. Fortæl mig din historie! Hugin og Munin her fortæller mig, at du har store problemer.” Martin nikkede og blinkede en smule overrasket, da de sorte fugle fløj op og satte sig på hver af mandens skuldre.

”Det er rigtig dumt det hele,” begyndte han. ”Det er Mads og hans venner ... ”

Han stoppede et øjeblik og tænkte sig om, så begyndte han forfra.

”Vi har en lærer, der er sådan lidt streng, du ved ... Altså han skælder ikke så meget ud, men man kan aldrig lave noget godt nok. Der er altid noget, der kan gøres bedre, siger han. De fleste i klassen synes, at han er pis... smadder led, men jeg mødte ham en dag sidste efterår ude i kolonihaverne og han gav mig æbler og vi snakkede lidt. Han fortalte mig, at han faktisk synes, at vi er gode, men at det ikke altid er nok at være god.”

Martin tav igen og så grundende frem for sig.

”Noget med, at det at være god ikke kun er at være bedre end de dårlige eller sådan noget.”

Manden med fuglene nikkede alvorligt.

"Det kan han jo have ret i."

Martin nikkede.

"Ja, men nu vil Mads og hans venner smadre hans drivhus. De siger, at han er underlig og væmmelig og alt muligt ... og det er han slet ikke, og det er rigtig nødvendigt. Han vil blive så ked af det, ved jeg."

Den gamle nikkede.

"Men så må du stoppe dem."

"Det kan jeg jo ikke!" råbte Martin og begyndte igen at græde. "De er meget større end mig. Og stærkere."

Manden nikkede langsomt. Så kaldte han Martin hen til sig og skubbede ham venligt, men bestemt ned på træstammen.

"Nu skal jeg fortælle dig en historie," sagde han. "Det er en meget vigtig historie og jeg håber, at du vil huske den resten af dit liv. Det er sagnet om Akade."

"For længe siden da der herskede en konge ved navn Svend Tveskæg, lå der ved kysten en lille landsby. Folkene i byen var rige på både gods og guld. Kornet stod højt på deres marker og kvæget græssede sig stort og fedt. Til denne landsby kom en stormfuld nat jætten Loke.

Han bad om husly, men alle steder sagde folk nej. Så fortalte han dem, at han var blodsbroder til Asekongen, men folkene i byen brød sig ikke om det, da de fleste af dem troede på den nye kristne gud. I raseri over deres forræderi huggede Loke sit mægtige sværd Akade dybt ind i et gammelt egetræ og nedkaldte en forbandelse over byen.

Hvert år et måneskifte efter sommersonnhverv skulle et kolossalt uhyre stige op af havet, æde deres kvæg, ned-

trampe deres korn og bortrane deres giftefærdige møer. Denne forbandelse skulle vare ved, indtil en mand havde styrke nok til at trække Akade ud af træet og bruge det til at nedlægge uhyret.

År efter år prøvede mange mænd forgæves at trække Akade ud af træet, men sværdet sad urokkeligt fast. Og hvert år steg det kolossale uhyre op af havet og forårsagede Ragnarok i den lille by. Indbyggerne tiggede for deres døtre, kreaturer og afgrøder, men lige meget hjalp det.

Så en dag kort efter solhverv kom en ung mand til egnen. Harald var hans navn. Han var stærk som en okse og krigerisk som en vinterbjørn. Folkene i byen opsøgte ham og bad ham så mindeligt om hjælp. Harald svarede, at sådan et bette uhyre vel ikke kunne være noget problem, og så gik han med dem for at vinde ære og berømmelse.

De førte ham først til det gamle egetræ, hvor Akade sad, som det havde siddet i en menneskealder. Harald satte sin ene fod højt oppe ad stammen, greb fat om sværdskæftet med begge hænder og trak af alle kræfter. Akade rokkede sig ikke. Endnu engang tog han fat og denne gang flyttede sværdet sig en lille smule. Tredje gang han tog ved det, lykkedes det ham at trække det fri.

Folkene i landsbyen jublede over, at uhyrets banemand endelig var kommet. De fulgte ham til byen, slagtede et svin til hans ære og gav ham rigeligt med mjød at drikke. Harald var ganske godt tilfreds med både sig selv og den kongelige behandling. De næste mange dage spankulerede han rundt i landsbyen, svang Akade, så det sang i luften og pralede af, hvordan han ville dræbe uhyret og hæve forbandelsen.

Da den skæbnesvangre nat oprandt, rustede mændene i byen sig til kamp som så ofte før. Harald sad roligt på en stol op ad væggen og glædede sig over lyset fra bålet, der genspejledes i Akades blanke stål. Så lød der et rungende drøn og en kvinde kom styrtende ind.

”Uhyret kommer!” råbte hun.

Harald sprang op og løb ud af hytten. På stranden kunne han se uhyret gå i land. Det var så stort, at det dækkede udsigten til havet. Det havde to hoveder og disse begyndte omgående at æde alt, hvad der kom i nærheden. Dets korte ben trampede alt ned på deres vej og den tykke hale væltede både træer og hytter.

Mens Harald stod og så på det, huggede uhyret ud med det ene hoved og slugte en tyr. Med det andet hoved snappede det en ung kvinde og slyngede hende ud i havet. Haralds ben begyndte at ryste og alt blodet veg fra hans ansigt. Med et skrig som fra et såret dyr vaklede han baglæns ind i huset igen og gemte sig under langbordet.

Uhyrets nat blev lige så rædsom som alle tidligere gange. Den åd kvæget, trampede kornet ned og bortranede de giftefærdige ungmøer. Til sidst flåede den taget af det hus, som Harald gemte sig i. Den stak de store hoveder helt ned til gulvet og ledte efter Harald, som blot krøb endnu længere ind under bordet.

Da begyndte Akade at synge. Det startede som en dæmpet nynnen og steg så i styrke til en melodisk sang. Uhyret lyttede og drejede derefter sine hoveder efter lyden. Fortvivlet så Harald uhyret komme nærmere og nærmere. Da det begyndte at snuse rundt i kanten af bordet, kastede han Akade så langt væk han kunne. Mens uhyret drejede hovederne efter sværdet, kravlede Harald

ud fra sit gemmested og løb alt hvad remmer og tøj kunne holde, væk fra den forbandede landsby. Og han kom aldrig tilbage.

Sådan lyder sagnet om Akade.”

”Det var da en underlig historie,” udbrød Martin, der ellers havde siddet tryllebundet af fortællingen. ”Hvad skete der med landsbyen og uhyret? Hvorfor slog Harald det ikke ihjel?”

Den gamle rystede på hovedet og sukkede dybt. ”Han manglede mod. Selv det stærkeste sværd kan ikke hjælpe en mand, hvis han ikke har modet til at svinge det.”

”Det forstår jeg altså ikke,” sagde Martin. Den fremmede lagde en mager, stærk hånd på hans hjerte.

”Det er kun én muskel, det handler om,” forklarede han roligt.

Så rejste han sig og svingede kappen tættere om sig. ”Nu må jeg gå. Du har meget at tænke over.” Martin nikkede langsomt, lagde hånden over sit hjerte og lyttede til slagene. Stærke og regelmæssige.

Det var aften. Solen var på vej ned, og varmen var ved at forsvinde op i de højere luftlag. Mads og hans venner kom gående mellem kolonihaverne med deres tasker fulde af sten. Nu skulle han få det betalt, den gamle nar. Så kunne han måske lære, at der var andet i livet end lektier.

De trådte hen over den lave havelåge og gik ad de velholdte stier imellem prydblomsterne. Stille listede de rundt om hushjørnet og stod nu på den lille plæne. Foran

dem i det aftagende lys lå drivhuset med alle de mange ruder. Det ventede bare på dem.

Alle som én stak de en hånd i taskerne og fandt hver en god, stor sten. De sigtede omhyggeligt og havde allerede hævet armen til kast, da en lille skikkelse trådte frem og stillede sig imellem dem og drivhuset.

"Nej!" sagde Martin højt og tydeligt.

De stirrede et øjeblik overraskede på deres almindeligvis så stille klassekammerat, der stirrede fast tilbage.

"Jeg kan ikke lade jer gøre det," fortsatte han.

Han trådte et skridt frem imod dem, og de fik nu øje på den genstand, som han holdt med begge hænder i et fast greb. Stenene faldt ud af deres hænder og dumpede ned i det tætte græs uden at forvolde skade.

"Hold kæft!" mumlede Mads, mens han langsomt begyndte at bakke ud af haven. "Han har et sværd."

De andre nikkede mundlamme og fulgte efter Mads, mens de holdt blikket stift rettet mod sværdet i Martins hænder. Den nedgående sols stråler spillede i den blanke klinge og fik stålet til at lyse som ild. Samtidig var det, som om sværdet nynnede stille.

De fem ballademagere snurrede rundt om sig selv og løb alt hvad de kunne mod lågen, som de forcerede i fuldt firspring.

Tilbage i haven stod Martin og så en smule overrasket ud. I hænderne holdt han en lang kæp, som han havde fundet i skovbunden på vejen hjem.

Ræven

Af Louis Jensen

Illustrationer: Cato Thau Jensen

Jeg har fundet et hoved ude i skoven.

Det er ikke et dyrehoved.

Det er et menneskehoved. Det er vistnok af jern og temmelig stort. Hvor stort det er, ved jeg ikke endnu, for jeg er først ved at grave det ud. Det er vel cirka 20 meter langt.

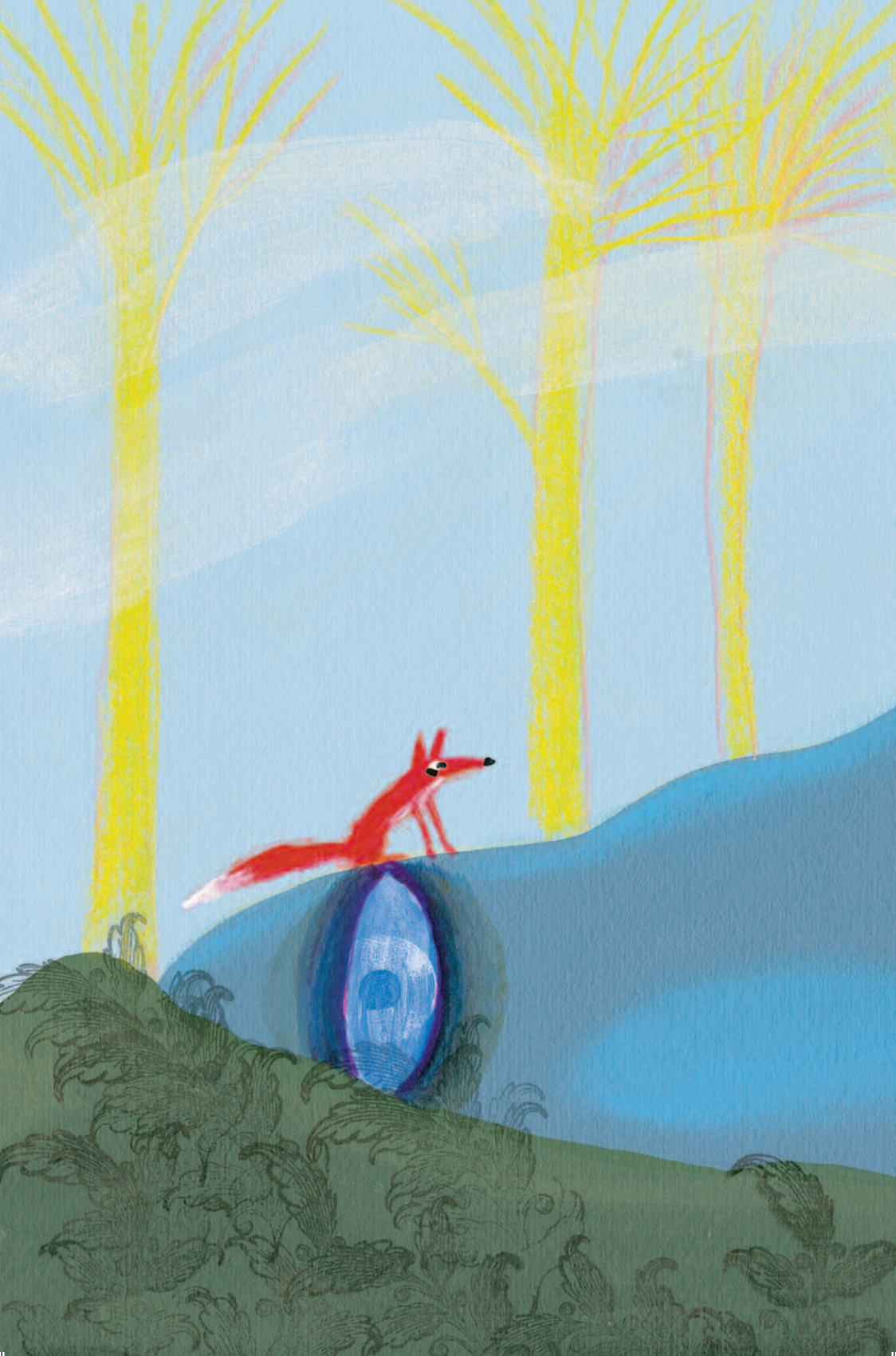
Jeg faldt over næsen. Det var det eneste, der ragede op. En jernnæse. Ikke hver dag man snubler over sådan en. Hovedet hviler på nakken. Det ligger ned. Så begyndte jeg at grave. Den første dag med hænderne. Næste dag tog jeg min fars spade med. Jeg fik hele næsen fri. Jeg fortæller det ikke til nogen. Og der er heller ingen, der finder næsen. Ingen kommer dér bagved søen, bagved bakken, bagved det tætte brombærkrat og de gule træer. Her kommer ingen mennesker.

Så gravede jeg mig op til øjnene. De var åbne. Også af jern. En slags blått jern. Hvad er der bag øjnene?

Så gravede jeg ned mod munden, men der kom en ræv. Den tror måske, at jeg er en ræv, fordi jeg graver? Den sad helt stille. Rød.

To dage, så var jeg nede ved overlæben. Også af jern. Rødt, rustent jern. Da jeg den tredje dag ville grave videre, røg spaden lige igennem munden. Den var åben. Der var ingen jord i munden. Jeg kiggede ned. Jeg råbte ind i munden. Der var et ekko. Jeg hørte mine egne ord. Så forsvandt ræven.

Ærligt talt, så vidste jeg ikke, hvad jeg skulle gøre. Jeg havde mest af alt lyst til at kravle ned forbi læber-

ne, men jeg tænkte, at han ville klappe læberne i, når jeg først var kommet ned i munden. Hvor dumt! Et dødt hoved kan ikke den slags.

Jeg vendte mig om efter ræven.

Nu sad den der igen. Den nikkede, som om den ville sige, at jeg roligt kunne hoppe ned mellem læberne. Nej!

Jeg gik hjem.

Jeg gik hjem og sov.

Næste dag sprang jeg ned i munden. Jeg havde en lighter med. Halsen var fyldt med jord. Jord og sorte insekter. Jeg er ikke bange for insekter. Jeg har engang spist en bille. Jeg væddede hundrede kroner. Der var åbent oppe i hovedet. Og en lille fin trappe af gult jern. Jeg gik op ad trappen og lige ind i det øverste af hovedet. Ind i Hjernen. Der sivede lys ind gennem de blå jernøjne. Der var to stole og et lille bord. Alt sammen af jern. Og hele vejen rundt var der reoler fyldt med bøger.

"Nå," sagde jeg. Det havde jeg ikke ventet. Jeg satte mig ned i den ene stol. Og sagde "nå!" igen. Ræven var gået med. Den stak hovedet op over det øverste trappe-trin. Jeg lod som om jeg ikke så den og gik hen og trak en af bøgerne ud af reolen. Jeg tabte den. Den var alt for tung. Den var af jern. Jeg løftede den op, lagde den på bordet og åbnede den.

Jeg så ræven ud af øjenkrogen. Den fulgte interesseret med i, hvad der skete. Der var billeder i bogen. Der var historier. Mærkelige historier. En af dem handlede om en ræv. Jeg vendte mig om mod ræven, men i det samme sprang den væk.

De næste dage læste jeg i bøgerne. Og gravede. Jeg gravede et af ørerne fri. Lyttede han? Der sad et mærke bag det ene øre, som om noget havde siddet dér, bag øret.

Så gik jeg igen ind i biblioteket. Det kalder jeg hans hjerne: biblioteket. Ræven listede med. Denne gang fulgte hun med helt ind, men kun lige på den anden side af trappen. Hun fulgte mig med øjnene.

Jeg nikkede. Hun måtte godt komme med helt ind. Det ville hun ikke, men da jeg besluttede at gå hjem, rejste hun sig, gik et par skridt frem og lagde sig for fødderne af mig. Det havde jeg ikke regnet med. Jeg sagde ikke noget til hende. Ikke i begyndelsen.

Dagen efter fulgte hun mig med det samme ind i hovedet. Denne gang satte hun sig på den anden stol, lagde benene over kors og lænede sig tilbage. Vi kiggede på hinanden. Så sagde jeg, at det var et bibliotek, at det var bøger, og at de var af jern. Billederne var af jern. Bogstaverne, det hele, alt sammen af jern.

"Det ved jeg godt," sagde hun.

Det havde jeg ikke ventet, at hun kunne tale.

"Det er mit bibliotek," sagde hun, "men jeg kan ikke læse."

Det var tydeligt, at det ærgrede hende, at hun ikke kunne læse bøgerne i sit eget bibliotek. Jeg læser selv godt, så jeg har aldrig tænkt over, hvor træls det må være ikke at kunne læse.

"Hvem er manden?" spurgte jeg.

"Det er ham, der har lavet hele verden," sagde hun.

"Alt sammen?"

"Jeg hjalp ham lidt," sagde ræven. "Jeg sad bag hans øre og hviskede, når han ikke kunne finde på!"

"Virkelig?"

"Det passer," sagde hun. "Der sidder et aftryk bag det højre øre. Det var der, jeg sad."

"Det passer," sagde jeg. Jeg havde jo selv bemærket aftrykket.

"Det var mig, der fandt på alt det sjove!" sagde ræven.

"Men nu er han død?" sagde jeg.

"Nu er han død," sagde hun.

Så sagde jeg ikke mere, men jeg tænkte, at det var mærkeligt, at ræven kunne tale.

"Men jeg kan ikke læse!"

Jeg sagde ikke noget. Jeg tænkte, at jeg ville grave hele hovedet fri. Så sagde hun det igen: "Men jeg kan ikke læse!"

Og først tredje gang forstod jeg, hvad hun mente. Hun ville, at jeg skulle lære hende det.

"Det kan jeg godt," sagde jeg. "Men først skal du fortælle mig om manden, og hvad der var, før han lavede hele verden!"

Hun nikkede, og så fortalte ræven mig hele den lange og meget mærkelige historie, men jeg har ikke tid til at genfortælle den lige nu. Jeg skal nemlig ud til hovedet og lære ræven at læse.

Hele Verden i Skole – går det fremad?

Hvis du er en af de elever, der har været med i Hele Verden i Skole i flere år i træk, har du måske hvert år hørt, at ”over 100 millioner børn ikke går i skole”. Sig mig, sker der slet ikke noget, tænker du måske. Og jo, det gør der. Selv om det stadig er store tal, går det heldigvis den rigtige vej. Og de nyeste tal viser, at vi nu endelig er kommet under de 100 millioner børn, der risikerer at blive snydt for en uddannelse. 99 millioner, for at være mere præcis.

Faktisk er tallet faldet hvert år siden 2003, hvor vi første gang lavede Hele Verden i Skole. Dengang var det 115 millioner børn, der ikke kom i skole.

Man kan også se tallene på en anden måde. Man kan se på, hvor mange flere børn der rent faktisk er kommet i skole. For verdens befolkning vokser jo, så der er kommet mange flere børn i verden gennem årene. Faktisk var der hele 20 millioner flere børn, som startede i skole i 2002 end der var i 1998. Derfor er det ekstra glædeligt, at der samtidig er blevet færre børn, der holdes udenfor skolen.

Tallene viser dog tydeligt, at det går for langsomt til at vi kan nå det til 2015. Der må mere fart på. Raketfart, faktisk. Du kan selv prøve at regne ud, hvor mange børn der bliver ladt i stikken i 2015, hvis vi fortsætter i samme tempo som nu. Så der er god grund til at skubbe ekstra på.

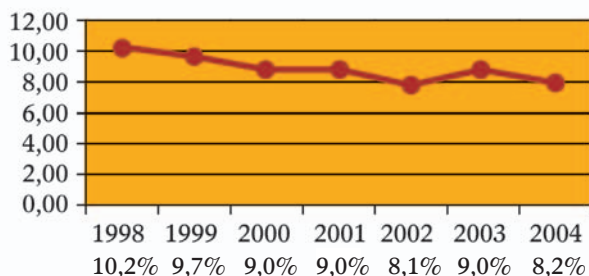
De store fremskridt, der er sket, skyldes mest, at mange fattige lande selv gør en kæmpe indsats. Ghana har fx fået 400.000 flere børn i skole på bare 4 år. Når det sta-

dig ikke går hurtigt nok, skyldes det i høj grad, at vi i de rige lande ikke giver den støtte, som vi har lovet. I Dakar i Senegal blev der i år 2000 holdt uddannelses-topmøde, hvor de rige lande lovede, at hvis de fattige lande gjorde alt, hvad de kunne selv, skulle vi nok betale resten. Det sker bare alt for langsomt. Faktisk er der kommet langt under halvdelen af de penge, der blev lovet.

Danmark giver mere støtte til uddannelse end mange andre rige lande. Og det er godt. Men ikke engang Danmark har levet op til vores egne mål om at øge støtten til uddannelse. Det er nu flere år siden, at Danmark lovede at øge støtten, og bruge 15% af vores land-til-land (bilateral) u-landsbistand på uddannelse senest i 2008 (se tabel). Siden er andelen af støtten mest faldet, som du kan se nedenfor, så nu skal der snart fart på, hvis vi skal nå vores eget mål og gøre vores del af arbejdet for at få alle børn i skole inden 2015.

Andel af dansk bilateral bistand til uddannelse

Tallene stammer fra Danidas årsrapporter.

Undgå slangebids – bliv bogholder

Tekst foto: Hanne Selnæs

Ziblim Mohammed var 18 år, da han første gang så en skole indefra. Nu tre år efter, er han godt på vej til en uddannelse som bogholder.

Han har nemlig ikke lyst til at fortsætte i sin fars fodspor, og blive bonde i det nordlige Ghana. Det har han prøvet. I 18 år levede han det slidsomme liv som bonde, før han endelig kunne komme i skole.

”Jeg kunne ikke lide det. Det er alt for hårdt fysisk arbejde,” siger han i dag, hvor han går på handelsskole i byen Tamale.

Ziblins familie er fattig. De har derfor hverken råd til landbrugsredskaber eller gødning. Efter han er begyndt på Handelsskolen, har han prøvet at få dem til at gemme noget af høsten til senere, når priserne er højere, for at få flere penge ud af høsten.

”Men de har så hårdt brug for pengene, derfor sælger de alt, så snart høsten er i hus, selv om priserne er lave,” siger han om den ris, majs og yams, familien dyrker.

”Hvis jeg får et job og tjener penge, vil jeg hjælpe mine forældre med at forbedre deres landbrug, så de kan købe gødning og få mere ud af jorden,” siger Ziblim målrettet. Han er den eneste af en børneflokk på syv, som går i skole.

En af hans klassekammerater, den tre år yngre Al-Hassan Bashiru, kom også sent i skole. Der var krig i hans område, og skolegang var derfor ikke mulig, før han var 15 år og alt for gammel til at starte i 1. klasse.

Også han ville væk fra livet på landet. For ikke alene er markarbejdet hårdt, det kan også være farligt. Som Al-

Hassan siger: "Man kan blive bidt af slanger, skorpioner eller myrer. Det slipper vi for, hvis vi får en uddannelse og et job i byen."

Egentlig var de begge to blevet alt for gamle til at begynde i skolen. Men begge drenge fandt en genvej til skolesystemet. Og en vej væk fra livet på landet.

Genvejen, som både Ziblim og Al-Hassan fandt til skolebænken, hedder "School for life". Det er en et-årig uddannelse, som den danske organisation "Ghana Ven-skabsgrupperne" har været med til at introducere i Gha-

na for, at give de børn, der er for gamle til at begynde i 1. klasse en mulighed for, at komme i skole alligevel.

I løbet af det år, uddannelsen tager, lærer eleverne at læse og skrive, så de kan hoppe ind på det relevante klassetrin bagefter. Både Ziblim og Al-Hassan sprang ind i 6. klasse.

”Mine forældre var skeptiske da jeg besluttede at starte i skolen. Men i dag er de meget stolte af mig,” siger Ziblim med eftertryk. I skoleferierne tager han hjem til familien og hjælper til i landbruget. Nogle af de penge, han tjener ved det, bruger han på skoleuniformen: knælange beige shorts, en kortærmet lyserød skjorte og sko eller sandaler.

Al-Hassan fortæller, at hans storebror blev færdig som lærer i år, og at alle fire brødre i hans familie går i skole, mens ingen af hans to søstre har fundet vej til skolebænken. Selv drømmer han om at blive bogholder: ”Hvor som helst jeg kan finde et job,” siger han.

Ziblim og Al-Hassan har 70 klassekammerater. Kun 17 af dem er piger.

FAKTA:

”School for Life”, som sikrede Ziblim og Al-Hassan en uddannelse, og en vej ud af det hårde og fattige liv som bønder, har dannet forbillede for projektet ”Genvej til Skolen”, som Hele Verden i Skole-indsamlingen støtter i år. Læs mere om projektet og indsamlingen på www.ibis.dk/abc.

Forfatterne og illustratorerne

Lene Kaaberbøl (1960)

Lene var kun 15 år gammel, da hun fik udgivet sine første bøger. De handler om pigen Tina, hendes venner og hendes heste. Siden har hun skrevet mange bøger til både børn og voksne. I kender nok især Lene for hendes fantasybøger, Skammerserien og de mange bøger om pigerne fra W.I.T.C.H., der er udgivet over hele verden.

Daniel Zimakoff (1956)

Daniel blev født på Nørrebro i København som nummer 8 ud af 10 søskende. Far til fire drenge. Har siden debuten i 1989 skrevet over 30 bøger for børn, unge og voksne. Modtog Kulturministeriets Børnebogspris 2004 for *En dødsyng ven* (Gyldendal) og Kommunernes Skolebiblioteksforenings Forfatterpris 2005 for *Strømsvigt*, (Carlsen) som han har skrevet sammen med Ida-Marie Rendtorff, som han også er gift med. www.danielzimakoff.dk

Charlotte Blay (1938)

Charlotte er vokset op i Svendborg, som datter af en skipper. Hendes far fortalte de værste skipperhistorier, når han kom hjem fra sine rejser på verdenshavene, og Charlotte blev tidligt inspireret til selv at fortælle historier. Hun har udgivet mange børne- og ungdomsbøger, har skrevet manuskripter og sangtekster. Flere af hendes bøger har inspiration i hendes mange rejser rundt om i verden til så forskellige steder som Afrika, Australien og Grønland. www.blay.dk

Jens Kovsted (1969)

Jens har skrevet en række billedbøger og læse-let-bøger udgivet på forlaget

Carlsen. Historierne handler mest om troldre, nisser og drager, men også lidt om usynlige venner og hemmelige klubber. Han har tre børn og to hunde og bor i et gammelt hus, der bliver ved med at finde nye måder at falde sammen på, så hans historier bliver for det meste skrevet om natten, når alle andre sover.

Iselin C. Hermann (1959)

Iselin debuterede som romanforfatter i 1998 med brev-romanen *Prioritaire*. Siden har hun udgivet adskillige bøger for voksne og børnebøgerne: *Kongen af Sydspanien*, bøgerne om Vilmer og Valdemar og senest *Fadul og hele fadæsen*.

Merlin P. Mann (1971)

Eventyr og fortællinger har altid fyldt meget i Merlins liv. Som 13-årig udgav han sit eget rollespil og har også siden skrevet om emnet. Sammen med Jan Kjær står han bag den roste bogserie *Taynikma* og modtog i den forbindelse arbejdslegat fra Kunststyrelsen. Merlin har skrevet bogversioner af mange Disney-film og var med til at udvikle idéoplægget til *Jul i Valhal*.

Carina Evytt (1971)

Opvokset i Hillerød, men nu flyttet 'på landet', hvor hun bor sammen med sin kæreste, deres to børn og et ukendt antal mus. Er vild med mytologi, gys, dyr og kemi. Uddannet laborant. Har skrevet, siden hun kunne, og debuterer i begyndelsen af 2006 med gyserromanen *Let Bytte* på Tellerups forlag.

Louis Jensen (1943)

Louis er født i Nibe oppe ved Limfjorden. Han skrev sin første bog for børn i 1986.

Den hed *Krystalmanden*. Siden er det blevet til mange forskellige bøger: billedbøger, noveller, digte, romaner og et enkelt skuespil. Hans seneste bog *Hundrede meget firkantede historier* er meget små historier på seks – syv linier. En noget længere, mærkelig og meget sjov roman hedder *Den Frygtelige hånd*. Louis bor i en stor, gammel villa med sin kone.

Pia Thaulov (1961)

Pia har hovedsageligt illustreret bøger for børn og i 1993 modtog hun Kulturministeriets Illustratørpris. På det tidspunkt havde hun gjort sig bemærket i flere år, men med billedbogen *Lille Kong Magnus* fra netop 1993 blev en klassiker født. Også bøgerne om familien Bartholdy er kendt og elsket af mange.

Lilian Brøgger (1950)

Lilian eksperimenterer meget med teknikker og udtryk, så hendes billeder forandrer sig kontinuerligt – men altid med hendes fingeraftryk. Lilians første billedbog, *Der hvor Linda bor*, udkom i 1975 og siden er det blevet til rigtig mange illustrerede bøger og billedbøger, og en lang række priser. I efteråret 2005 modtog hun "Det gyldne æble" ved illustratørbiennalen i Slovakiet, der regnes for den fineste af sin art i verden.

Claus Rye Schierbeck (1968)

I gamle dage var Claus ingeniør. Han arbejdede på et universitet med at lave bittesmå pumper og bitte bittesmå ventiler. Men så begyndte han at tegne. Først tegnede han pumper og ventiler (selvfølgelig), så tegninger om hvorfor nogle stjerner kun kan ses om sommeren. Så tegnede han nogle drager som boede i et komfur til en bog hans legekammerat Jens havde skrevet. Jens og Claus lavede mange bøger sammen, om spøgelse og

trolde og vampyrer. Om sure nisser og rumvæsner og en ond ånd fra Peru. Og de laver stadig flere.

Dorte Karrebæk (1946)

Dorte er uddannet på Kunsthåndværkerskolen i Kolding og har gennem tiden sat sit præg på et væld af børnebøger. Dorte synes ikke, det er nogen tilfældighed, at hun er kravlet ned i børnehøjde for at skrive og tegne til børn. Der finder man jo mennesker der er nærværende til en god historie og fraværende ved en dårlig, som hun siger.

Jan Kjær (1971)

Jan Kjær er uddannet på en tegneskole i USA, og har i flere år arbejdet som tegner på projekter for LEGO StarWars, Bionicle og TV2. Har desuden skrevet bogen *Manga – 20 tips & tricks* og er en af skaberne bag *Taynikma*-serien.

Peter Madsen (1958)

Peter er nok især kendt blandt tegneseriefans for sin indsats i teamet omkring albumserien *Valhalla* og som instruktør af tegnefilmen med samme navn. Udover et væld af tegneserier – og modtagelsen af den danske tegneseriepris, Ping-Prisen – har Peter blandt meget andet også illustreret bøger og pladeomslag og tegnet til tidsskrifter og aviser.

Cato Thau Jensen (1966)

Cato er uddannet på Designskolen i Kolding, hvor han tog afgang i 1996 med et plakat og scenografiprojekt. På det tidspunkt havde han illustreret en billedbog, *Og så er det godnat!*, med tekst af Kim Fupz Aakeson. Siden er det blevet til ca. 25 billedbøger, hvoraf han selv har skrevet to: *Gerda Flues forfærdelige køkken* og *Suffløsen og den lille Folmer*.